

НАРЪЧНИК НА ЦД АД

ЗА ПРЕМИНАВАНЕ КЪМ СЪКРАТЕН СЕТЪЛМЕНТ ЦИКЪЛ

T+1

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Въведение

- 1.1. Цел и обхват на Наръчника
- 1.2. Основни принципи на прехода към T+1
- 1.3. Целева дата и ключови етапи
- 1.4. Засегнати страни

2. Препоръки и практически действия за подготовка за T+1

- 2.1. MC-01 – Насърчаване на стандартизирания електронен обмен на разпределения и потвърждения
- 2.2. MC-02 – Предаване на разпределения и потвърждения в рамките на деня, не по-късно от 23:00 ч.
- 2.3. MC-03 – Предоставяне на данни за PSET (място на сетълмент) при разпределение
- 2.4. ST-01.1 – Обработка на инструкции за сетълмент в реално време
- 2.5. ST-01.2 – Автоматизирана/STP обработка на инструкции
- 2.6. ST-01.6 – Използване на идентификатори за типа транзакция в инструкциите за сетълмент
- 2.7. ST-02.1 – Начало на сетълмент процеса (SSS Opening)
- 2.8. ST-02.2 – Крайни часове за стандартен DvP и FoP сетълмент (SSS Closing)
- 2.9. ST-02.3 – Затваряне на ССЦК: привеждане на валути, различни от еврото, в съответствие с крайния срок за DvP от 16:00 часа
- 2.10. ST-02.4 – Затваряне на ССЦК: проучване на възможността за установяване на краен срок за DvP в 17:00 ч.
- 2.11. ST-02.5 – Взаимодействие с други региони по света
- 2.12. ST-03.1 – Функционалност за частичен сетълмент – ЦД АД
- 2.13. ST-03.5 – Функционалност Затържване & Освобождаване – ЦД АД

- 2.14. ST-03.8 – Съобщения за несъответстваща инструкция за сетълмент – ЦД АД
- 2.15. ST-03.9 – Функционалност „пълномощно“
- 2.16. ST-03.12 – Услуги за автоматично заемане
- 2.17. ST-03.13 – Максимално използване на двустранното и многостранното нетиране
- 2.18. ST-03.14 – Услуги за автоматично обезпечаване (Auto-collateralisation)
- 2.19. AM-01 – Съкращаване на сроковете за записване и обратно изкупуване на дялове на инвестиционни фондове
- 2.20. FX-02 – Частичен сетълмент
- 2.21. CE-01 – Съгласуване на ключовите дати за корпоративни действия с T+1
- 2.22. CE-02 – Автоматизация на защита на купувача (Buyer Protection)
- 2.23. CE-03 – Автоматизиране на обработката на пазарни претенции (Market Claims)
- 2.24. SF-01 – Оптимизация на сетълмента на сделки за финансиране с ценни книжа (SFT)

3. Тестване и оценка на готовността за T+1

- 3.1. Цел и обхват на тестването
- 3.2. Организация и провеждане на тестването
- 3.3. Оценка на готовността

4. Преминаване към T+1

- 4.1. Дата и организация на преминаването
- 4.2. Наблюдение след преминаването

5. Използвани и референтни документи

1. Въведение

1.1. Цел и обхват на Наръчника

Настоящият Наръчник е разработен с цел да подпомогне практическата подготовка на Централен депозитар АД (ЦД АД) и участниците на българския капиталов пазар за преминаване към стандартен цикъл на сетълмент T+1 в Европейския съюз.

Наръчникът се основава на европейската рамка за подготовка за T+1 и по-специално на **High-Level Roadmap to T+1 Securities Settlement in the EU, EU T+1 Securities Settlement Handbook, Пътната карта на ЦД АД за подготовка за T+1**, както и на свързаните с тях европейски стандарти, насоки и документи, приложими към отделните процеси. При определянето на необходимите действия са отчетени и относимите промени в европейската регулаторна рамка за сетълмент дисциплина, включително измененията на регулаторните технически стандарти по Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, предвидени с Делегиран регламент на Комисията C(2026)4640 final.

Наръчникът има практическа насоченост и представя относимите към дейността на ЦД АД препоръки за подготовка за T+1, тяхното практическо приложение, необходимите действия от страна на засегнатите участници, както и необходимостта от системни, оперативни и нормативни промени.

Когато изпълнението на дадена препоръка предполага взаимодействие между ЦД АД и други участници на пазара, Наръчникът идентифицира съответните зависимости и действията, които следва да бъдат разгледани от отделните засегнати страни.

Наръчникът допълва **Пътната карта на ЦД АД за подготовка за T+1**, като картата определя приложимите препоръки, необходимите дейности, срокове и основни зависимости, а настоящият Наръчник предоставя по-подробни практически насоки за тяхното изпълнение.

1.2. Основни принципи на прехода към T+1

Преминаването към T+1 означава съкращаване на стандартния цикъл на сетълмент от два на един работен ден след датата на сключване на сделката. Съкратеният сетълмент цикъл значително намалява времето за изпълнение на дейностите между сключването на сделката и нейния сетълмент и изисква своевременно извършване на post-trade процесите още на датата на сключване на сделката.

Подготовката за T+1 се основава на няколко взаимосвързани принципа:

- своевременно изпълнение на процесите след сключването на сделката;
- възможно най-ранно подаване, обработване и съпоставяне на инструкциите за сетълмент;
- висока степен на автоматизация и автоматизирана обработка (**Straight-Through Processing - STP**);
- ограничаване на ръчната обработка и своевременно управление на изключенията;

- стандартизиран и навременен обмен на необходимата информация между участниците;
- ефективно използване на съществуващите функционалности за повишаване на ефективността на сетълмента;
- своевременно идентифициране и реализиране на необходимите системни, оперативни и нормативни промени;
- координирана подготовка и тестване по цялата верига на обработка и сетълмент.

Прилагането на отделните препоръки следва да се разглежда в зависимост от ролята и дейността на съответния участник. Поради взаимната зависимост на post-trade процесите готовността за T+1 предполага не само адаптиране на вътрешните процеси на отделните организации, но и координация между участниците, посредниците по сетълмента и съответните пазарни инфраструктури.

1.3. Целева дата и ключови етапи

Целевата дата за преминаване към стандартен цикъл на сетълмент T+1 в Европейския съюз е **11 октомври 2027 г.**

Подготовката за преминаването се осъществява поетапно и включва анализ на въздействието на T+1 върху съществуващите процеси, идентифициране и реализиране на необходимите технологични и оперативни адаптации, подготовка и провеждане на тестове и финална оценка на готовността преди преминаването към новия сетълмент цикъл.

За ЦД АД конкретните дейности, срокове, зависимости и тестови периоди са определени в **Пътната карта на ЦД АД за подготовка за T+1**.

Подробното описание на действията по отделните препоръки е представено в Раздел 2 на настоящия Наръчник, а организацията и обхватът на тестването – в Раздел 3.

1.4. Засегнати страни

Преходът към T+1 засяга участниците и инфраструктурите, които изпълняват дейности по веригата от сключването на сделката до нейния окончателен сетълмент.

За целите на настоящия Наръчник засегнатите страни могат да включват, в зависимост от приложимостта на конкретната препоръка:

- Централен депозитар АД;
- инвестиционни посредници и банки – членове на ЦД АД;
- посредници по сетълмента и попечители;
- емитенти;
- места за търговия;

- други пазарни инфраструктури;
- други участници и доставчици на услуги, когато техните процеси имат отношение към изпълнението на съответната препоръка.

Конкретните засегнати страни и необходимите действия се определят поотделно за всяка препоръка в Раздел 2.

2. Препоръки и практически действия за подготовка за T+1

Настоящият раздел представя препоръките, определени като относими към дейността на ЦД АД в рамките на Пътната карта за подготовка за T+1.

За всяка препоръка са представени нейното изискване и практическо приложение, действията на ЦД АД и другите засегнати страни, както и необходимостта от системни, оперативни и нормативни промени.

Когато изпълнението на дадена препоръка изисква тестване, организацията и общият обхват на тестването са представени в Раздел 3, а подробните тестови сценарии и очакваните резултати ще бъдат разработени в отделен документ „План за тестване и оценка на готовността за T+1“.

2.1. MC-01 – Насърчаване на стандартизирания електронен обмен на разпределения и потвърждения

2.1.1. Изискване и практическо приложение

Съкращаването на сетълмент цикъла до T+1 значително намалява времето за изпълнение на процесите по разпределение (allocation) и потвърждение (confirmation) на сделките. Поради това информацията, необходима за извършване на allocation и confirmation и за последващата подготовка и подаване на инструкциите за сетълмент, следва да бъде обменяна своевременно между страните по сделката и съответните посредници по сетълмента, по начин, който позволява последващите post-trade процеси да бъдат изпълнени без ненужно забавяне.

Препоръка MC-01 предвижда използването на стандартизирани електронни методи за обмен на allocation и confirmation с цел намаляване на ръчната обработка, ограничаване на оперативния риск и подпомагане на навременното подаване на инструкциите за сетълмент.

Изискването за стандартизиран електронен обмен е допълнително установено с измененията на чл. 2 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, предвидени с Делегиран регламент на Комисията C(2026)4640 final. За професионалните клиенти се предвижда

allocation и confirmation да се предават чрез стандартизиран електронен комуникационен метод в структуриран, машинно четим формат, позволяващ автоматизирано идентифициране, разпознаване и извличане на съответните данни.

Използването на стандартизиран електронен обмен подпомага автоматизираната обработка на информацията и позволява по-ранно идентифициране и отстраняване на несъответствията между страните по сделката. Това е особено важно в условията на T+1, при които времето за коригиране на липсваща, непълна или несъответстваща информация е значително ограничено.

Практическата цел на препоръката е процесите по allocation и confirmation да не представляват фактор за забавяне на последващото инструктиране и сетълмент на сделката.

По отношение на ЦД АД процесите по allocation и confirmation се извършват извън системите на ЦД АД. ЦД АД получава вече формирани инструкции за сетълмент, поради което практическото значение на препоръката за ЦД АД е свързано с осигуряване на своєвременното им приемане и автоматизирана обработка по установените електронни канали.

Съгласно Пътната карта на ЦД АД препоръката е оценена като изпълнена, като не е идентифицирана необходимост от допълнителни системни, оперативни или нормативни промени от страна на ЦД АД.

2.1.2. Необходими действия и засегнати страни

Страни по сделката и посредници

Страните по сделката и съответните посредници следва да използват стандартизирани електронни канали за обмен на информацията, необходима за allocation и confirmation, така че обработката да бъде извършвана своєременно и във възможно най-висока степен автоматизирано.

Използването на нестандартизирани и ръчни способи за обмен следва да бъде ограничено, когато те могат да доведат до забавяне, необходимост от допълнителна обработка или повишен риск от грешки.

Участниците следва да осигурят своєременно идентифициране и управление на несъответствията, така че те да не възпрепятстват последващото подаване на инструкциите за сетълмент, както и своєвременен обмен на информацията, необходима за приключване на процесите по allocation и confirmation между инвестиционните посредници и съответните попечители в рамките на приложимия времеви график за T+1.

ЦД АД

Процесите по allocation и confirmation се извършват извън системите на ЦД АД. ЦД АД получава вече формирани инструкции за сетълмент от своите членове.

Инструкциите за сетълмент се подават към ЦД АД чрез стандартизирани електронни канали **SFTP и SWIFT**. Приемането и обработването им се извършват автоматизирано на

принципа **Straight-Through Processing (STP)**, без необходимост от ръчно въвеждане или обработване на инструкциите в рамките на този процес.

При получаване на инструкциите се извършва автоматична валидация, като на участниците се предоставя автоматична обратна информация за статуса на обработката и за установени грешки. Това позволява своевременно идентифициране на некоректни инструкции и предприемане на необходимите действия от съответния участник.

Начинът и каналите за подаване на инструкциите за сетълмент са регламентирани в приложимите **Инструкции на ЦД АД за работа със системата за клиринг и сетълмент**.

Съществуващата организация осигурява необходимата степен на автоматизация на процеса и не са идентифицирани допълнителни действия от страна на ЦД АД за изпълнение на MC-01.

Емитенти

Препоръка MC-01 не предполага действия от страна на емитентите.

2.1.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Съществуващият модел на ЦД АД осигурява електронно и автоматизирано приемане и обработване на инструкциите за сетълмент чрез SFTP и SWIFT на принципа STP. Процесите по allocation и confirmation предхождат подаването на инструкцията към ЦД АД и се извършват извън неговите системи.

При приемането на инструкциите е осигурена автоматична валидация и автоматична обратна информация към участниците относно статуса на обработката и установените грешки.

Въз основа на извършената оценка **не е идентифицирана необходимост от системни промени** в ЦД АД за изпълнение на MC-01. Не се налагат и промени в съществуващите оперативни процедури, тъй като действащият модел осигурява автоматизирана обработка на инструкциите и обратна информация към участниците.

Не е идентифицирана необходимост и от промени в **Правилника и приложимите Инструкции на ЦД АД**, доколкото съществуващата правна рамка регламентира реда и начините за подаване и обработване на инструкциите за сетълмент.

Измененията на регулаторните технически стандарти по дисциплина на сетълмента (settlement discipline) не променят направената оценка по MC-01 за ЦД АД, доколкото процесите по allocation и confirmation се извършват извън системите на ЦД АД и предхождат формирането и подаването на инструкциите за сетълмент към ЦД АД.

Следователно за изпълнението на MC-01 от страна на ЦД АД **не се предвиждат допълнителни системни, оперативни или нормативни промени**.

Свързано тестване

Не се предвижда самостоятелен тест по MC-01. Готовността за съществуващите процеси ще бъде потвърдена в рамките на общото тестване за T+1, представено в отделен документ „План за тестване и оценка на готовността за T+1“.

2.2. MC-02 Прегаване на Allocation и Confirmation (разпределения и потвърждения) в рамките на деня, не по-късно от 23:00 ч.

2.2.1. Изискване и практическо приложение

Съгласно препоръката allocation и confirmation следва да бъдат извършвани в рамките на датата на сключване на сделката (T) и възможно най-близо до реално време, като процесите следва да бъдат приключени не по-късно от 23:00 ч. CET на T. Посоченият час представлява краен срок, а не целеви момент за извършване на процесите – основният принцип е те да приключват във възможно най-ранния момент след наличието на необходимата информация за сделката.

Срокът е нормативно установен в новата редакция на чл. 2, параграф 2 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, предвидена с Делегиран регламент на Комисията C(2026)4640 final. Съгласно новата редакция професионалните клиенти следва да осигурят получаването от инвестиционния посредник на писмените allocation и confirmation възможно най-скоро и не по-късно от 23:00 ч. CET на работния ден, в който е извършена транзакцията.

Своевременното приключване на allocation и confirmation има ключово значение за последващите етапи на post-trade процеса. То осигурява необходимото време за формиране и подаване на инструкциите за сетълмент, тяхното съпоставяне и своевременното идентифициране и отстраняване на евентуални несъответствия преди началото на приложимите процеси по сетълмент.

За ЦД АД препоръката има косвено, но съществено оперативно значение, тъй като процесите по allocation и confirmation се извършват извън системите на ЦД АД. Моментът на тяхното приключване обаче определя кога участниците могат да формират и подадат инструкциите за сетълмент към ЦД АД и съответно влияе върху възможността те да бъдат своевременно обработени в условията на T+1.

Съгласно Пътната карта на ЦД АД препоръката е оценена като изпълнена при действащия пазарен модел, като подготовката за T+1 следва да осигури устойчивото спазване на приложимата времева рамка и съвместимостта ѝ с новия оперативен график за сетълмент.

2.2.2. Необходими действия и засегнати страни

Страни по сделката и посредници по сетълмента

Страните по сделката и съответните посредници по сетълмента следва да организират вътрешните си процеси така, че allocation и confirmation да бъдат извършвани възможно най-рано на T и не по-късно от 23:00 ч. CET.

Необходимата информация следва да бъде обменяна своевременно между инвестиционните посредници, техните клиенти и съответните попечители, така че след приключване на allocation и confirmation да остане достатъчен времеви прозорец за формиране и подаване на инструкциите за сетълмент.

Участниците следва да прегледат и при необходимост да адаптират собствените си оперативни графици и взаимодействието със своите клиенти, контрагенти и попечители. Особено значение има своевременният обмен на информация с чуждестранните попечители и другите посредници по трансграничната верига, при които допълнителните зависимости и часовите разлики могат да доведат до по-късно приключване на upstream процесите и съответно до забавено подаване на инструкциите за сетълмент.

Независимо от определения краен срок участниците следва да формират и подават инструкциите за сетълмент във възможно най-ранния момент след приключване на allocation и confirmation, без да изчакват края на приложимия времеви прозорец. Това ще осигури повече време за установяване и отстраняване на евентуални несъответствия и ще подпомогне своевременния сетълмент на T+1.

ЦД АД

ЦД АД не участва пряко в процесите по allocation и confirmation и получава вече формирани инструкции за сетълмент. В рамките на подготовката за T+1 ЦД АД ще адаптира оперативния си график за приемане и обработване на инструкциите, така че той да бъде съвместим с времевата рамка, определена за предходните post-trade процеси и с целевия оперативен график за T+1.

След крайния срок от 23:00 ч. CET на T за приключване на allocation и confirmation следва да бъде осигурен необходимият последващ времеви прозорец за формиране и подаване на инструкциите за сетълмент. Инструкциите, предназначени за включване в нощния сетълмент (night-time settlement), следва да достигнат до системата за сетълмент не по-късно от 23:59 ч. CET на T.

При адаптирането на оперативния график ЦД АД ще отчете и зависимостите, свързани с осигуряването на парични средства и взаимодействието с търговските банки, така че разширяването на времевия прозорец за подаване и обработване на инструкции да бъде съвместимо с организацията на паричния сетълмент.

Своевременното изпълнение на upstream процесите от инвестиционните посредници и попечителите, включително чуждестранните попечители, и ранното подаване на формираните инструкции към ЦД АД ще бъдат съществена предпоставка за ефективно функциониране на целия процес в условията на T+1.

Емитенти

Препоръка MC-02 не предполага конкретни действия от страна на емитентите.

2.2.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Към момента оперативният график на ЦД АД предвижда краен час 19:00 ч. за подаване на инструкции. Графикът на системния ден на СКС предвижда работен интервал от 8.00 ч. до 19.00 ч. съгласно чл. 121, ал. 1 от Правилника на ЦД АД. Определеният cut-off не произтича от техническо ограничение на системата на ЦД АД, а е съобразен с организацията на оперативния ден и работното време на търговските банки. Съответният времеви график е регламентиран в приложимата Инструкция на ЦД АД и е публично достъпен на интернет страницата на ЦД АД.

В рамките на подготовката за T+1 ЦД АД ще извърши необходимата адаптация на действащия оперативен график, сроковете за подаване и обработване на инструкциите в съответствие с целевия модел за T+1 и графика на T2S. Процесите по allocation и confirmation следва да бъдат приключени възможно най-рано на T, но не по-късно от 23:00 ч. CET. След този момент ще бъде осигурен необходимият времеви прозорец за формиране и подаване на инструкциите за сетълмент, като инструкциите, предназначени за включване в нощния сетълмент, следва да бъдат подадени към системата за сетълмент на ценни книжа не по-късно от 23:59 ч. CET на T.

Оперативният график на ЦД АД ще бъде съобразен с целевия оперативен график за T+1 и с относимите промени в графика на T2S, включително с предвиденото начало на C1S4 в 00:00 ч. CET и C2S4 в 02:00 ч. CET на T+1, така че подадените инструкции да могат да бъдат своевременно обработени и включени във възможно най-ранния приложим сетълмент процес.

C1S4 и C2S4 представляват последователни етапи от нощната обработка на сетълмента в T2S. В рамките на тези етапи T2S обработва допустимите и готови за изпълнение инструкции в съответствие с приложимите правила и при наличие на необходимите ценни книжа и парични средства. На практика това означава, че инструкциите, които са подадени и съпоставени своевременно и за които са изпълнени условията за сетълмент, могат да бъдат включени още във възможно най-ранните етапи на обработката на T+1. Инструкциите, които не могат да бъдат изпълнени при първата приложима обработка, могат да бъдат обработени в следващите приложими етапи на сетълмент съобразно графика и правилата на T2S.

По този начин целевият оперативен модел ще осигури последователност между основните времеви параметри за T+1 – 23:00 ч. CET за приключване на allocation и confirmation, 23:59 ч. CET за подаване на инструкциите за сетълмент, предназначени за включване в нощния сетълмент и начало на първия относим етап от нощната обработка в T2S – C1S4 в 00:00 ч. CET на T+1, последван от C2S4 в 02:00 ч. CET.

За ЦД АД това означава оперативният ден да бъде организиран така, че приемането, обработването и съпоставянето на инструкциите да се извършват достатъчно рано,

за да се осигури възможност за включването им във възможно най-ранния приложим сетълмент процес в T2S.

В съответствие с новия оперативен модел ЦД АД ще адаптира оперативния график, приложимата Инструкция и другите относими вътрешни и технически документи, в които са определени часовете за приемане и обработване на инструкциите за сетълмент.

След определяне на целевия оперативен модел ще бъде извършена оценка на необходимостта от изменение на чл. 121 от Правилника на ЦД АД и на свързаните оперативни правила.

Свързано тестване

В рамките на подготовката за T+1 ще бъде потвърдена възможността участниците устойчиво да изпълняват процесите по allocation и confirmation в приложимата времева рамка – възможно най-рано на T и не по-късно от 23:00 ч. CET – и да формират и подават инструкциите за сетълмент във възможно най-ранния момент след приключването им.

Тестовите на процесите по allocation и confirmation следва да бъдат извършени от самите участници съвместно с техните клиенти, доколкото тези процеси се извършват извън системите на ЦД АД и зависят от организацията и взаимодействието между страните по сделката и съответните посредници по сетълмента.

В рамките на общата тестова подготовка ще бъде проверена и способността за своевременно подаване и обработване на инструкциите за сетълмент при новия оперативен график на ЦД АД, включително подаването им до 23:59 ч. CET на T за включване в нощния сетълмент и последващата им обработка в съответствие с целевия оперативен график за T+1 – C1S4 в 00:00 ч. CET и C2S4 в 02:00 ч. CET на T+1.

Подробният подход към тестването и относимите тестови сценарии ще бъдат представени в отделен документ „План за тестване и оценка на готовността за T+1“.

2.3. MC-03 – Предоставяне на данни за PSET (място на сетълмент) при разпределение

2.3.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка MC-03 е насочена към своевременното предоставяне и коректното идентифициране на **мястото на сетълмент (Place of Settlement – PSET)** още на етапа на разпределение (allocation).

Предоставянето на PSET на ранен етап от post-trade процеса позволява мястото на сетълмент да бъде определено преди формирането и подаването на инструкцията за сетълмент и създава възможност евентуални несъответствия между страните да бъдат идентифицирани и отстранени своевременно.

Това е от особено значение при T+1, при който времевият прозорец за корекция на липсваща или некоректна информация е ограничен, както и при трансгранични сделки и

модел с Investor CSD, при които сделки с една и съща ценна книга могат да бъдат финализирани чрез различни връзки между централни депозитари на ценни книжа.

Съгласно приложимата SMPG пазарна практика PSET се идентифицира чрез **BIC11 на съответния централен депозитар** и следва да отразява действителното място на сетълмент по конкретната сделка. Това означава, че PSET не следва да се определя единствено въз основа на ISIN или на Issuer CSD, а в зависимост от конкретния поток на сетълмента и централния депозитар на ценни книжа на контрагента по сетълмента.

Практическата цел на MC-03 е следователно коректният PSET да бъде наличен още при allocation и впоследствие последователно използван при формирането и подаването на сетълмент инструкцията.

Изискването е изрично отразено и в новата редакция на чл. 2, параграф 1 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, предвидена с Делегиран регламент на Комисията C(2026)4640 final, която включва мястото на сетълмент (PSET) сред данните, съдържащи се в писменото allocation. По този начин регулаторната рамка цели PSET да бъде наличен още на ранен етап от post-trade процеса и да се ограничи необходимостта от последващи корекции непосредствено преди сетълмента.

Съгласно Пътната карта на ЦД АД MC-03 е оценена като **изпълнена при действащия модел**.

2.3.2. Необходими действия и засегнати страни

Страни по сделката и посредници по сетълмента

Страните по сделката и съответните посредници по сетълмента следва да осигурят наличието и коректния обмен на информация за PSET още при извършването на allocation и confirmation.

PSET следва да бъде определен в съответствие с приложимата пазарна практика и да идентифицира правилното място на сетълмент за конкретната сделка. Това е особено важно при трансгранични сделки и при използване на Investor-CSD връзки, когато един и същ ISIN може да бъде предмет на сетълмент чрез различни централни депозитари на ценни книжа.

ЦД АД

PSET е **задължително поле във всички сетълмент инструкции**, подавани към ЦД АД, включително при вътрешен сетълмент между участници на ЦД АД.

PSET се идентифицира чрез **BIC11 на съответния централен депозитар на ценни книжа**. При получаване на сетълмент инструкция ЦД АД извършва проверка на посочения PSET. При установяване на липсващ, некоректен или недопустим PSET на участника се връща съобщение за грешна/некоректна инструкция и следва да бъде подадена нова коректна инструкция.

PSET представлява и **поле за съпоставяне (matching field)**, поради което коректното му посочване е необходимо за успешното съпоставяне на инструкциите.

Използването на PSET е подробно регламентирано в приложимата Инструкция и техническата документация на ЦД АД. В действащия модел са определени PSET стойности за приложимите инфраструктури, включително за **ЦД АД, БНБ-ЕСРОТ, T2S и Clearstream**.

Системите на ЦД АД позволяват за **един и същ ISIN да бъдат обработвани сетълмент инструкции с различен PSET** в зависимост от централния депозитар на контрагента и конкретния сетълмент поток, включително при използване на Investor-CSD връзка.

Тази функционалност позволява PSET да бъде определян според действителното място на сетълмент, а не автоматично единствено въз основа на ценната книга или нейния Issuer CSD.

Емитенти

Препоръка MC-03 не предполага действия от страна на емитентите.

2.3.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Съществуващият модел на ЦД АД отговаря на основните изисквания на MC-03 и приложимата SMPG пазарна практика.

PSET е задължителен елемент на сетълмент инструкциите и се идентифицира чрез **BIC11 на съответния CSD**. Системата извършва проверка на подадената стойност, като при установена некоректност участникът получава съобщение за грешна инструкция и следва да подаде нова коректна инструкция.

Използването на PSET като поле за съпоставяне (matching field) осигурява допълнителен контрол върху съответствието на инструкциите на страните по сделката.

Съществуващата системна функционалност позволява използването на различни PSET стойности за един и същ ISIN в зависимост от действителното място на сетълмент. По този начин моделът на ЦД АД позволява обработване както на вътрешни, така и на трансгранични потоци на сетълмент и е съвместим с логиката на Investor-CSD моделите.

Начинът на използване на PSET и приложимите стойности са регламентирани в действащите Инструкции и техническа документация на ЦД АД.

Включването на PSET сред данните, съдържащи се в allocation, съгласно новата редакция на чл. 2, параграф 1 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, предвидена с Делегиран регламент на Комисията C(2026)4640 final, не променя направената оценка за ЦД АД, тъй като процесите по allocation и confirmation се извършват извън системите на ЦД АД, а PSET вече е задължителен елемент на инструкциите за сетълмент, подавани към ЦД АД, и подлежи на системна валидация.

Въз основа на извършената оценка **не е идентифицирана необходимост от допълнителни системни, оперативни или нормативни промени** за изпълнение на MC-03.

Свързано тестване

Предвид че необходимата функционалност е налична и MC-03 е оценена като изпълнена, **не се идентифицира необходимост от самостоятелен тестов сценарий единствено за целите на тази препоръка.**

Коректната обработка на мястото на сетълмент (PSET) може да бъде потвърдена в рамките на приложимите общи тестови сценарии за сетълмент и за сетълмент между централни депозитари, включително при връзки по модела на депозитар на инвеститора, когато такива сценарии бъдат включени в документа „План за тестване и оценка на готовността за T+1“.

2.4. ST-01.1 – Обработка на инструкции за сетълмент в реално време

2.4.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-01.1 е насочена към възможно най-ранното подаване и обработване на инструкциите за сетълмент в рамките на датата на сключване на сделката (T). Участниците следва да подават инструкции непрекъснато през търговския ден, като обработването им започва във възможно най-ранния момент след приключване на приложимите процеси по allocation и confirmation и регистриране на сделките (trade booking). Инструкциите следва да бъдат подадени към съответната система за сетълмент на ценни книжа не по-късно от **23:59 ч. CET на T.**

Изискването е нормативно установено в новия чл. 5, параграф 5 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, въведен с Делегиран регламент на Комисията C(2026)4640 final. Съгласно тази разпоредба ЦДЦК изискват от участниците да изпращат инструкциите за сетълмент във възможно най-кратък срок и не по-късно от 23:59 ч. CET в работния ден, в който е сключена сделката.

Целта е, доколкото е възможно, инструкциите за сделки със сетълмент T+1 да бъдат **подадени и съпоставени на ниво централен депозитар преди началото на приложимия сетълмент цикъл.** Когато е необходимо, следва да се използва функционалността Задържане (Hold), позволяваща ранно подаване и мачване на инструкциите, без те да бъдат освободени незабавно за сетълмент.

Ранното подаване и обработване на инструкциите ще осигури повече време за идентифициране и отстраняване на несъответствията още на T, както и за своевременно приключване на свързаните процеси по осигуряване на ценни книжа, ликвидност и финансиране.

За централните депозитари, попечителите и агентите по сетълмента препоръката предвижда поддържане на обработка на инструкциите в реално време и своевременно предоставяне на информация за техния статус. Когато обработването в реално време не е възможно, следва да бъдат осигурени достатъчно на брой и достатъчно честоти цикли на обработка, така че подаването, мачването и сетълментът на инструкциите да не бъдат забавяни.

2.4.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД ще адаптира организацията по приемане и обработване на инструкциите за сетълмент към целевия оперативен модел за T+1, така че да бъде осигурено тяхното своевременно валидиране, мачване и последващо насочване към сетълмент в рамките на приложимия оперативен прозорец.

Ще се гарантира, че честотата и времевото разпределение на циклите за обработка ще осигуряват достатъчно ранно обработване и мачване на постъпилите инструкции и не създават забавяне, несъвместимо със съкратения сетълмент цикъл.

ЦД АД ще продължи да осигурява автоматизирана валидация на постъпващите инструкции и своевременно предоставяне на информация за статус/грешка, така че участниците да могат да идентифицират и коригират възникнали несъответствия във възможно най-ранния момент.

В рамките на подготовката за T+1 ще бъде **осигурено прилагането на Загържане / Освобождаване функционалност**, позволяваща ранното подаване и мачване на инструкциите и последващото им освобождаване за сетълмент в подходящия момент. Функционалностите, свързани със Загържане / Освобождаване, са разгледани в т. ST-03.5.

Важно е да се отбележи, че съгласно Правилника и приложимите инструкции ЦД АД прилага системно Загържане върху мачнатите съобщения с цел предотвратяване на сетълмент преди определената дата. По този начин сетълментът се извършва на предварително зададената дата за сетълмент (ISD), която представлява поле за съпоставяне в инструкциите.

Участниците в ЦД АД ще следва да организират своите вътрешни процеси така, че инструкциите за сетълмент да бъдат формирани и подавани във възможно най-ранния момент след приключване на приложимите upstream процеси и да не бъдат загържани ненужно до края на оперативния ден.

Участниците ще следва също своевременно да проследяват получаваната информация за статус/грешка и да предприемат необходимите действия при установени несъответствия, така че те да могат да бъдат отстранени преди началото на приложимия сетълмент процес.

Емитентите не са пряко засегнати от прилагането на ST-01.1 и за тях не се предвиждат специфични действия по тази препоръка.

2.4.3. Системни, оперативни и нормативни промени

В рамките на подготовката за T+1 ЦД АД **ще адаптира системната и оперативната организация на обработването на инструкциите за сетълмент**, така че да осигури своевременното им приемане, валидиране, съпоставяне и насочване към сетълмент в рамките на разширения оперативен прозорец за T+1.

ЦД АД ще оптимизира честотата и времето разпределение на циклите за обработка, включително процесите по валидация, мачване, насочване към сетълмент и предоставяне на информация за статуса на инструкциите. Организацията на обработката ще осигурява обработване в реално време за процесите, за които това е приложимо, а за останалите – достатъчно чести цикли, така че да не се допуска забавяне на мачването и последващия сетълмент и да се осигури съвместимост с целевия оперативен модел за T+1.

Особено внимание ще бъде отделено на възможността инструкциите, постъпили в по-късната част на T, да бъдат своевременно обработени и мачнати преди началото на съответния сетълмент процес.

ЦД АД ще осигури и необходимата **Задържане / Освобождаване функционалност**, така че участниците да могат да подават инструкциите своевременно за валидиране и мачване, без необходимост да отлагат подаването им до момента, в който са готови за окончателен сетълмент.

Както е посочено в т. 2.4.2, действащият механизъм в ЦД АД не допуска изпълнение на мачнати инструкции преди зададената дата за сетълмент (ISD). До настъпването на тази дата съответните съобщения остават на системно Задържане, като ISD е поле за машинг на инструкциите за сетълмент.

Новото нормативно изискване за подаване на инструкциите за сетълмент във възможно най-кратък срок и не по-късно от 23:59 ч. CET на T, въведено с новия чл. 5, параграф 5 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229 с Делегиран регламент на Комисията C(2026)4640 final, ще бъде отчетено при определянето на целевия оперативен график на ЦД АД за T+1.

Ще бъдат извършени необходимите промени в **оперативния график, приложимата Инструкция на ЦД АД и относимата техническа документация**, включително по отношение на времевите параметри за обработка, мачване, Задържане / Освобождаване и съобщения за статус.

Свързано тестване

В рамките на подготовката за T+1 ще бъде проверена способността на ЦД АД и участниците да обработват сетълмент инструкции своевременно в условията на съкратения сетълмент цикъл и разширения оперативен прозорец.

Тестването ще обхване целия приложим процес **подаване на инструкция → валидиране → мачване → съобщения за статус → Задържане / Освобождаване → готовност за сетълмент**, включително инструкции, подадени в по-късната част на T.

Ще бъде проверено и своевременно получаване и обработване на информацията за статус/грешка и възможността за коригиране и повторно подаване на инструкции при установени несъответствия.

Тестовите следва да потвърдят, че организацията и честотата на обработката позволяват инструкциите да бъдат своевременно валидирани и мачнати и че не

възникват забавяния, които биха могли да възпрепятстват сетълмента в рамките на T+1.

Подробните тестови сценарии, участниците в тестовите и приложимите тестови прозорци ще бъдат представени в отделен документ „План за тестване и оценка на готовността за T+1“.

2.5. ST-01.2 – Автоматизирана/STP обработка на инструкции

2.5.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-01.2 е насочена към осигуряване на **автоматизирана обработка (Straight-Through Processing – STP) на инструкциите за сетълмент по цялата post-trade верига**, с ограничаване на ръчните и нестандартизирани процеси, които могат да доведат до забавяне, оперативен риск и възникване на изключения в условията на съкращения сетълмент цикъл T+1.

Страните по сделката и посредниците по сетълмента следва да осигурят автоматизирано генериране, предаване и обработване на инструкциите за сетълмент, като се премахнат или сведат до минимум процесите, изискващи ръчно въвеждане или друга ръчна намеса.

Автоматизацията следва да обхваща не само обмена на инструкциите с инфраструктурата за сетълмент, но и предходните вътрешни процеси при участниците, доколкото ръчната обработка на който и да е етап може да забави последващото подаване на инструкциите и съвременното им съпоставяне.

За ЦД АД прилагането на ST-01.2 означава **поддържане на автоматизирана/STP обработка на инструкциите за сетълмент и осигуряване на нейната устойчивост в условията на разширения оперативен прозорец и съкратените срокове за T+1**.

2.5.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД прилага автоматизирана/STP обработка на инструкциите за сетълмент. След приемането и успешното им валидиране инструкциите преминават автоматизирано към мачване и следващите етапи на обработка, без необходимост от ръчна намеса от страна на ЦД АД.

При успешно съпоставяне насочването на инструкциите към T2S и последващия сетълмент се извършва автоматизирано. При нормално протичане на процеса не се изисква ръчна намеса от служители на ЦД АД от получаването на инструкцията до нейното насочване за сетълмент.

Подаването на инструкции за сетълмент към ЦД АД се извършва чрез установените стандартизирани електронни канали **SFTP и SWIFT**, като не се използват алтернативни неавтоматизирани канали за подаване на инструкции.

В рамките на подготовката за T+1 ЦД АД **ще продължи да прилага и поддържа съществуващия STP модел**, като осигури неговата устойчивост и ефективност в условията на съкратения сетълмент цикъл и адаптирания оперативен график.

Участниците в ЦД АД следва да осигурят необходимото ниво на автоматизация и STP в собствените си процеси и във взаимодействието със своите клиенти и други посредници по сетълмента, така че инструкциите за сетълмент да бъдат генерирани и предавани своевременно към ЦД АД без ненужна ръчна намеса.

Особено внимание следва да бъде отделено на идентифицирането и ограничаването на ръчните процеси в upstream веригата, които биха могли да забавят формирането и подаването на инструкциите или да увеличат риска от грешки и несъответствия.

Емитентите не са пряко засегнати от ST-01.2 и за тях не се предвиждат специфични действия по тази препоръка.

2.5.3. Системни, оперативни и нормативни промени

ЦД АД **прилага автоматизирана/STP обработка на инструкциите за сетълмент**, която обхваща приемането и валидацията на инструкциите, мачването, насочването към T2S и последващите етапи на обработка. При нормално протичане на процеса обработката се извършва без ръчна намеса от страна на ЦД АД.

Стандартизираният електронен обмен на инструкции се осъществява чрез **SFTP и SWIFT**, като автоматизираната обработка и използваните комуникационни канали са регламентирани в приложимата Инструкция и техническата документация на ЦД АД.

При установяване на грешка или изключение системата предоставя автоматизирано съответната информация за статуса/грешката на участника. Отстраняването на несъответствието се извършва чрез подаване на коректна инструкция от участника, без ръчно коригиране на съдържанието на инструкцията от страна на ЦД АД.

Във връзка с прилагането на ST-01.2 **не се предвиждат специфични системни, оперативни или нормативни промени**, доколкото изискването за автоматизирана/STP обработка вече е реализирано в системите и процесите на ЦД АД.

В рамките на подготовката за T+1 ЦД АД **ще продължи да поддържа съществуващия STP модел**, като неговата устойчивост и ефективност в условията на съкратения сетълмент цикъл ще бъдат потвърдени в рамките на общата тестова подготовка за T+1.

Свързано тестване

В рамките на общата подготовка за T+1 ще бъде потвърдена **устойчивостта на автоматизираната/STP обработка на инструкциите за сетълмент в условията на съкратения времеви прозорец и новия оперативен график**.

Тестването следва да потвърди автоматизираното преминаване на инструкциите през приложимите етапи на обработка – **приемане → валидация → мачване → насочване към**

T2S/сетълмент → информация за статус/грешка, без необходимост от ръчна намеса при нормално протичане на процеса.

От страна на участниците тестовата подготовка следва да потвърди способността им да генерират и подават инструкциите своевременно и с необходимото ниво на автоматизация, включително във взаимодействието с техните клиенти и посредници по сетълмента.

Подробните тестови сценарии и приложимите тестови прозорци ще бъдат представени в отделен документ „**План за тестване и оценка на готовността за T+1**“.

2.6. ST-01.6 – Използване на идентификатори за типа транзакция в инструкциите за сетълмент

2.6.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-01.6 е насочена към **последователното и стандартизирано използване на идентификатори за типа транзакция (transaction type identifiers) в инструкциите за сетълмент**, така че видът на съответната транзакция да може да бъде правилно идентифициран на ниво сетълмент.

Полето за **тип транзакция** е предвидено както в ISO 15022 – **22F::SETR**, така и в ISO 20022 – **Securities Transaction Type**. Европейската документация за T+1 поставя акцент не само върху наличието и попълването на това поле, но и върху използването на **подходящия стандартизиран код за типа транзакция, съответстващ на действителния характер на транзакцията**.

Новият Делегиран регламент C(2026)4640 изменя чл. 5, параграф 4 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229 относно сетълмент дисциплината, като актуализира изискванията към информацията, съдържаща се в инструкциите за сетълмент. Съгласно новата редакция ЦДЦК изискват от участниците да използват поле, указващо вида на транзакцията, въз основа на определената таксономия, включваща покупка или продажба на ценни книжа, операции по управление на обезпечения, заемане/предоставяне в заем на ценни книжа, репо транзакции, buy-sell back/sell-buy back транзакции и други транзакции, които могат да бъдат идентифицирани чрез по-детайлни ISO кодове, предоставени от ЦДЦК.

Това има особено значение за разграничаването на сделките за финансиране с ценни книжа (Securities Financing Transactions – SFT) от останалите транзакции. Правилното идентифициране на вида на транзакцията подпомага автоматизираната ѝ обработка, последователното прилагане на относимите правила и коректното регулаторно отчитане, когато информацията за типа транзакция се използва за тази цел.

Европейската пазарна практика за ST-01.6 определя набор от стандартизирани ISO кодове за вида на транзакцията за различните видове операции. Сред тях са **TRAD** за покупко-продажба, **SECB/SECL** за заемане и предоставяне в заем на ценни книжа, **REPU/RVPO/TRPO/TRVO** за репо операции, **CNCB/COLI/COLO** за операции, свързани с

управление на обезпечения, както и **BSBK/SBBK** за buy-sell back/sell-buy back операции. Предвидени са и други идентификатори за специфични видове операции, когато са приложими.

Практическото приложение на ST-01.6 предполага страните по сделката и посредниците по сетълмента да използват код за типа транзакция, който **правилно представя вида на конкретната транзакция**, а инфраструктурите за сетълмент да могат да приемат и обработват приложимите стандартизирани идентификатори.

За ЦД АД препоръката изисква да бъде оценено съответствието между **прилагания към момента модел за идентифициране на вида на транзакцията и хармонизираната европейска пазарна практика**, определена във връзка с прехода към T+1.

2.6.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД

Към момента ЦД АД поддържа информация за типа транзакция в инструкциите за сетълмент, но при ISO 15022 използва набор от кодове за типа транзакция **във формат :22F::SETR/CDAD/XXXX**, относими към видовете транзакции, свързани с операциите, извършвани от членовете на ЦД АД.

В рамките на подготовката за T+1 ЦД АД **анализира приложимостта на използваните вътрешни кодове за типа транзакция и съответствието им със стандартизираните ISO идентификатори за типа транзакция**, определени в европейската пазарна практика за ST-01.6.

Анализът ще обхване съпоставянето на съществуващите кодове с приложимите ISO тип транзакции и ще идентифицира случаите, при които е необходимо **запазване, адаптиране, замяна или допълване на съществуващите кодове**, така че да бъде осигурено необходимото ниво на стандартизация и съвместимост с европейския модел за T+1.

Особено внимание ще бъде отделено на идентифицирането на различните видове SFT и други операции, за които европейската пазарна практика предвижда специфични идентификатори за типа транзакция, включително заемането/отдаването на ценни книжа, репо, обезпечения и buy-sell back/sell-buy back операции.

Въз основа на резултатите от анализа ЦД АД ще определи **целевия модел за използване и обработване на идентификатори за типа транзакция** и необходимите последващи системни, оперативни и документални промени.

Участници в ЦД АД

Участниците следва да осигурят правилното идентифициране на вида на транзакцията при формиране и подаване на инструкциите за сетълмент. Използваният тип на транзакция следва да съответства на действителния характер на операцията, а не да се използва общ или технически допустим код, когато за съответната операция е приложим специфичен идентификатор.

След определяне на целевия модел от ЦД АД участниците ще следва да адаптират, когато е необходимо, своите системи и вътрешни процеси за формиране и предаване на информация за типа транзакция в съответствие с приложимите изисквания.

Когато във формирането на инструкцията участват клиенти, попечители или други посредници по сетълмента, следва да бъде осигурено правилното и своевременно предаване на информацията за вида на транзакцията по цялата приложима post-trade верига.

Отговорността за посочването на **типа транзакция, съответстващ на действителния характер на транзакцията**, е на страната/участника, който формира и подава съответната инструкция. ЦД АД осигурява приемането, валидацията и обработването на типа на транзакцията съгласно приложимия модел, без да извършва самостоятелна преценка на икономическото основание на всяка подадена транзакция.

Емитенти

Препоръка ST-01.6 не предполага специфични действия от страна на емитентите.

2.6.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Към момента моделът на ЦД АД за ISO 15022 предвижда използването на кодове за типа на транзакция във формат **:22F::SETR/CDAD/XXXX**, които са описани в приложимата документация на ЦД АД. Същевременно европейската пазарна практика за ST-01.6 е насочена към последователното използване и поддържане на стандартизирани ISO идентификатори за типа на транзакцията.

В рамките на анализа ще бъде оценено:

- доколко съществуващите вътрешни кодове позволяват еднозначно идентифициране на видовете транзакции, обхванати от ST-01.6;
- възможността за съпоставяне (mapping) между използваните кодове и приложимите ISO идентификатори за типа на транзакцията;
- необходимостта от поддържане на допълнителни типове транзакции, които към момента не са част от използвания модел;
- необходимостта от промени в правилата за приемане, валидация и обработване на типа транзакция;
- отражението на целевия модел върху участниците и използваните от тях съобщения и системи.

Въз основа на резултатите от анализа ЦД АД **ще определи и реализира необходимите системни и оперативни промени**, така че целевият модел да осигури съответствие с приложимата европейска пазарна практика и ефективното идентифициране и обработване на различните видове транзакции в условията на T+1.

При необходимост ще бъдат адаптирани правилата за системна валидация, включително обработването на невалидни или неподдържани идентификатори за типа транзакция и предоставянето на съответната информация за статуса/грешката на участниците.

След определяне на целевия модел ЦД АД ще актуализира **приложимата Инструкция, техническата документация и другите относими документи**, като в тях бъдат отразени поддържаните идентификатори за типа транзакция, правилата за тяхното използване и приложимите изисквания към участниците.

Свързано тестване

В зависимост от определения целеви модел за прилагане на ST-01.6 в рамките на подготовката за T+1 ще бъде извършено тестване на **подаването, приемането, валидацията и обработването на приложимите идентификатори за типа транзакция**.

Тестването ще обхване различни видове транзакции, включително покупко-продажба, заемане/отдаване на ценни книжа, репо, обезпечения и buy-sell back/sell-buy back операции, с цел да бъде потвърдено правилното идентифициране и обработване на съответния вид транзакция.

Когато целевият модел предвижда промяна или разширяване на поддържаните идентификатори за типа транзакция, ще бъдат включени и тестови сценарии, за да бъде потвърдено правилното функциониране на системната валидация и предоставянето на съответната информация за статуса/грешката.

Тестовите ще обхванат както промените в системите на ЦД АД, така и взаимодействието с участниците, доколкото прилагането на ST-01.6 изисква съгласувано използване на информацията за типа на транзакцията по веригата до системата за сетълмент.

Подробните тестови сценарии, обхватът на участниците и приложимите тестови прозорци ще бъдат представени в отделен документ **„План за тестване и оценка на готовността за T+1“**.

2.7. ST-02.1 – Начало на сетълмент процесите (SSS Opening)

2.7.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-02.1 е насочена към **максимално ранното начало на сетълмент процесите на датата на сетълмент (ISD)**. Съгласно европейската документация системите за сетълмент на ценни книжа (SSS) следва да започват обработката по сетълмент **не по-късно от 00:00 ч. на ISD**, с което се осигурява максимално широк времеви прозорец за изпълнение на транзакциите в рамките на T+1.

По-ранното начало на сетълмент процесите позволява инструкциите, които са подадени, съпоставени и готови за изпълнение, да бъдат включени във възможно най-ранния приложим сетълмент процес. По този начин се увеличава времето за последващо

обработване на неизпълнените инструкции и за предприемане на необходимите действия при възникване на несъответствия или недостиг на ценни книжа или парични средства.

За T2S целевият оперативен модел предвижда начало на **C1S4 в 00:00 ч. CET и C2S4 в 02:00 ч. CET на T+1**, последвани от следващите приложими етапи на сетълмент. Подробно обяснение на C1S4 и C2S4 и връзката им с общата времева рамка за T+1 е представено в т. 2.2.3 от настоящия Наръчник.

ЦД АД не поддържа собствен нощен сетълмент. За транзакции, допустими за сетълмент в T2S сетълментът се извършва в T2S, като успешно съпоставените и готови за сетълмент инструкции се предават към T2S в рамките на приложимите сетълмент цикли на ЦД АД.

Практическото прилагане на ST-02.1 изисква адаптиране на оперативния и системния модел на ЦД АД, така че допустимите и готови за сетълмент инструкции да могат да бъдат своевременно обработени и предадени към T2S за включване във възможно най-ранния приложим сетълмент процес на T+1.

2.7.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД

В рамките на подготовката за T+1 ЦД АД ще адаптира организацията на оперативния ден и сетълмент циклите с цел осигуряване на възможно най-ранното обработване и предаване към T2S на инструкциите, готови за сетълмент.

ЦД АД ще осигури необходимата системна готовност и автоматизация за започване на обработката от 00:00 ч. CET на датата на сетълмент, както и за автоматизиран обмен на относимата информация за статуса и отчетна информация с T2S.

При DVP транзакциите ЦД АД ще отчита информацията, предоставена от търговските банки за наличностите по сметките на посредниците, с оглед установяване дали е налице достатъчна парична наличност за изпълнение на съответните инструкции.

Участници в ЦД АД

Участниците следва да организират вътрешните си процеси така, че инструкциите за сетълмент да бъдат подавани своевременно и да са изпълнени необходимите условия за включването им във възможно най-ранния приложим сетълмент процес.

Особено значение има своевременното осигуряване на необходимите ценни книжа и парични средства, както и адаптирането на вътрешните процеси на участниците към разширения оперативен прозорец.

Търговски банки

Търговските банки следва да осигурят своевременно предоставяне на ЦД АД на информация за наличностите по сметките на посредниците. Въз основа на получената информация ще бъде установявано дали е налице достатъчна парична наличност за изпълнение на съответните DVP инструкции.

Взаимодействието между ЦД АД и търговските банки е съществен елемент от целевия модел, доколкото възможността за изпълнение на DVP транзакциите зависи от своевременното наличие на необходимата информация и достатъчна парична позиция по съответните сметки.

Емитенти

Препоръка ST-02.1 не предполага специфични действия от страна на емитентите.

2.7.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Към момента ЦД АД не поддържа собствен нощен сетълмент. Приетите и успешно съпоставени инструкции се предават към T2S при първия следващ приложим сетълмент цикъл на ЦД АД, като действащите сетълмент цикли се изпълняват в рамките на текущия оперативен ден.

За изпълнение на ST-02.1 ЦД АД ще адаптира оперативния модел чрез **разширяване и реструктуриране на времевия график за обработване на инструкциите и провеждане на сетълмент циклите.**

Последната стандартна DVP обработка на СКС, стартира в 16:30 часа българско време, за подготовка на допустимите DvP инструкции и резултатите от обработката. Предаването на подготвените инструкции към T2S е предвидено за 16:59 ч. българско време, съобразно приложимия график на T2S. Търговските банки следва своевременно да предоставят информация за разполагаемите наличности по сметките за сетълмент срещу плащане, необходима за съответната обработка.

След обработката в 16:30 ч. СКС продължава работа съгласно системния график. Предвидени са последващи обработки, включително предварителна обработка за нощен сетълмент в T2S в 20:30 ч., след която системата продължава да приема инструкции за транзакции на T до 00:59 ч. българско време (23:59 ч. CET).

В 01:00 ч. българско време (00:00 ч. CET) СКС започва новия системен ден с приемане, валидация и съпоставяне на инструкции, включително корекции по вече подадени инструкции. Включването на допустимите инструкции в сетълмент процесите на T2S се извършва съобразно приложимия график и техническата готовност на T2S, без да се приравнява отварянето на СКС с начало на собствен нощен сетълмент.

При DVP инструкциите възможността за сетълмент ще зависи и от наличието на необходимите парични средства по сметките на посредниците, установено въз основа на информацията, предоставена от търговските банки.

След успешното предаване на инструкциите към T2S тяхната последваща обработка в рамките на нощния сетълмент ще се извършва автоматизирано, без необходимост от човешка намеса от страна на ЦД АД. Системната организация ще бъде адаптирана и за **автоматизирано получаване и обработване на информацията за статуса и отчетна информация от T2S**, включително резултатите от приложимите етапи на нощната обработка.

В съответствие с новия оперативен модел ЦД АД ще адаптира **оперативния график, приложимата Инструкция, техническата документация и другите относими вътрешни документи**, включително времевите параметри за приемане, обработване и предаване на инструкциите към T2S.

Свързано тестване

В рамките на подготовката за T+1 ще бъде тествана цялостната последователност на обработката при новия оперативен модел – от приключването на сетълмент процесите на T до започването на обработката за новата дата на сетълмент и включването на инструкциите в приложимите T2S процеси на нощен сетълмент.

Тестването ще обхване **допълнителния DVP сетълмент цикъл**, предоставянето и обработването на информацията от търговските банки за наличностите по сметките на посредниците и правилното определяне на инструкциите, за които е налице достатъчна парична наличност.

Ще бъде проверено и **отварянето на системата в 00:00 ч. CET**, приемането, валидацията и мачването на инструкциите, своевременното им предаване към T2S и включването им във възможно най-ранния приложим етап на нощен сетълмент.

Тестовите ще включват и автоматизираното получаване и обработване на информацията за статус и отчетна информация от T2S и ще потвърдят възможността нормалният процес да протича без необходимост от ръчна намеса.

Подробните тестови сценарии, обхватът на участниците и приложимите тестови прозорци ще бъдат представени в отделен документ **„План за тестване и оценка на готовността за T+1“**.

2.8. ST-02.2 – Крайни часове за стандартен DvP и FoP сетълмент (SSS Closing)

2.8.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-02.2 е насочена към хармонизиране на крайните часове за стандартен сетълмент в европейските системи за сетълмент на ценни книжа (SSS). Целевият модел предвижда **краен час 16:00 ч. CET за стандартен DvP (Delivery versus Payment) сетълмент в евро и 18:00 ч. CET за FoP (Free of Payment) сетълмент**.

Хармонизирането на крайните часове осигурява по-предвидима и последователна времева рамка за участниците на европейските пазари и подпомага ефективното управление на паричната ликвидност и наличностите от ценни книжа в условията на съкратен сетълмент цикъл T+1.

За ЦД АД прилагането на препоръката има различно отражение върху двата вида сетълмент.

При **FoP** действащият оперативен график вече съответства на целевата европейска времева рамка. Сетълментът се извършва в **19:00 ч. българско време, съответстващо**

на **18:00 ч. CET**, като cut-off за приемане на инструкциите е 18:55 ч. българско време. Поради това за FoP не се налага промяна на действащия Времеви график.

При DvP е необходимо целевият оперативен модел да осигури съответствие с европейския краен час 16:00 ч. CET (17:00 ч. българско време). Системният график на СКС предвижда вътрешна обработка в 16:30 ч. българско време, чрез която се подготвят инструкциите за последващо предаване към T2S в 16:59 ч. българско време. Вътрешната обработка и предаването към T2S са отделни последователни действия.

По този начин практическото прилагане на ST-02.2 от ЦД АД е насочено основно към **удължаване на времевия прозорец за стандартен DvP сетълмент**, докато действащият модел за FoP се запазва.

2.8.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД

ЦД АД ще адаптира оперативния график за DvP сетълмент в съответствие с препоръчания европейски краен час **16:00 ч. CET / 17:00 ч. българско време**.

При адаптирането ще бъдат отчетени зависимостите, свързани с паричния сетълмент на DvP транзакциите, включително своевременното наличие на информация за паричните позиции на посредниците и взаимодействието с търговските банки.

За FoP ЦД АД ще запази действащата организация, доколкото тя вече осигурява сетълмент до **18:00 ч. CET / 19:00 ч. българско време** и не е налице необходимост от системна или оперативна промяна за изпълнение на ST-02.2.

Участници в ЦД АД

Участниците следва да съобразят организацията на процесите си с актуализирания Времеви прозорец за DvP сетълмент и да осигуряват своевременно необходимите ценни книжа и парични средства за изпълнение на инструкциите.

Удълженият DvP прозорец ще предостави допълнителна възможност за изпълнение на допустимите транзакции в рамките на съответната дата на сетълмент.

Търговски банки

С оглед на паричния сетълмент при DvP транзакциите, целевият оперативен модел изисква съответната организация на взаимодействието с търговските банки, включително своевременно предоставяне на необходимата информация за наличностите по сметките на посредниците.“

При FoP подобна зависимост не е налице, тъй като сетълментът се извършва без движение на парични средства.

Емитенти

Препоръка ST-02.2 не предполага специфични действия от страна на емитентите.

2.8.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Към момента ЦД АД прилага различни времеви параметри за DvP и FoP сетълмент. DvP сетълментът се извършва в **16:30 ч. българско време**, докато FoP сетълментът се извършва в **19:00 ч. българско време**, при cut-off 18:55 ч.

С оглед прилагането на ST-02.2 целевият модел предвижда вътрешна DvP обработка в СКС в 16:30 ч. българско време и предаване на подготвените инструкции към T2S в 16:59 ч. българско време (16:00 ч. CET). Приложимите крайни срокове за подаване на инструкции и предоставяне на банкови данни следва да бъдат съобразени с времето, необходимо за вътрешната обработка

Промяната ще бъде съгласувана с организацията на паричния сетълмент и с възможността ЦД АД да разполага своевременно с информация за наличностите по сметките на посредниците. Това ще позволи допустимите DvP инструкции, за които са налице необходимите ценни книжа и парични средства, да бъдат обработени в рамките на разширения сетълмент прозорец.

За cut-off на **FoP не се предвижда промяна**. Действащият сетълмент в 19:00 ч. българско време съответства на препоръчания по ST-02.2 краен час 18:00 ч. CET, а инструкциите, подадени до действащия cut-off в 18:55 ч. българско време, могат да бъдат приети, валидирани, съпоставени и предадени към T2S за сетълмент в рамките на същия оперативен ден.

В съответствие с промяната при DvP ЦД АД ще актуализира приложимите оперативни правила, **оперативния график, другите вътрешни и технически документи**, в които са определени съответните времеви параметри.

Свързано тестване

В рамките на подготовката за T+1 ще бъде тестван удълженият DvP прозорец, включително своевременното приемане на инструкции и банкови данни, вътрешната обработка в СКС в 16:30 ч. българско време и предаването на подготвените инструкции към T2S в 16:59 ч. българско време, както и обработката на инструкции в близост до приложимите крайни срокове.

При FoP тестовете ще потвърдят устойчивостта на вече прилагания модел, включително приемането и обработването на инструкции непосредствено преди действащия cut-off в **18:55 ч. българско време** и сетълмента им в 19:00 ч. българско време.

Ще бъдат включени и гранични сценарии за инструкции, подадени непосредствено преди и след съответния cut-off, с цел да се потвърди правилното им третиране съгласно актуализирания оперативен график.

Подробните тестови сценарии, участниците и приложимите тестови прозорци ще бъдат представени в отделен документ **„План за тестване и оценка на готовността за T+1“**.

2.9. ST-02.3 – Затваряне на ССЦК: привеждане на валути, различни от еврото, в съответствие с крайния срок за DvP от 16:00 часа

2.9.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-02.3 разширява хармонизирания краен час за стандартен DvP сетълмент от **16:00 ч. CET**, разгледан в т. 2.8 за сетълмента в евро, и към приложимите европейски валути, различни от еврото.

Целта е да се осигури по-висока степен на хармонизация на сетълмент прозорците между европейските пазари и валути и да се подпомогне ефективното управление на ликвидността и наличностите от ценни книжа в условията на T+1.

ЦД АД не поддържа DvP сетълмент във валути, различни от EUR. Поради това препоръка ST-02.3 няма практическо отражение върху действащия оперативен модел на ЦД АД и е отчетена като **изпълнена** в Пътната карта за преход към T+1.

2.9.2. Необходими действия и засегнати страни

Предвид че ЦД АД не предоставя DvP сетълмент във валути, различни от EUR, **не се изискват допълнителни действия от страна на ЦД АД, неговите участници, търговските банки или други засегнати страни** във връзка с изпълнението на ST-02.3.

2.9.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Не се предвиждат системни, оперативни или нормативни промени във връзка със ST-02.3, тъй като в обхвата на услугите на ЦД АД няма DvP сетълмент във валути, различни от EUR.

Свързано тестване

Не се предвижда самостоятелно тестване по ST-02.3 поради липсата на приложими DvP сетълмент процеси във валути, различни от EUR.

2.10. ST-02.4 – Затваряне на ССЦК: Проучване на възможността за установяване на краен срок за DvP в 17:00 ч.

2.10.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-02.4 предвижда извършването на допълнителен анализ относно възможността за бъдещо удължаване на хармонизирания краен час за стандартен DvP сетълмент от 16:00 ч. на **17:00 ч.**

Анализът следва да оцени осъществимостта и въздействието на подобна промяна върху участниците на пазара, организацията на паричния сетълмент и финансирането, приложимите валутни cut-off часове, услугите на депозитарите и свързаните TARGET услуги.

Евентуалното въвеждане на DvP cut-off в 17:00 ч. **не е определено като условие за преминаването към T+1 на 11 октомври 2027 г.** При положително европейско решение ще бъде определен отделен срок за неговото прилагане.

В Пътната карта на ЦД АД препоръката е със статус „**не е започнало/за анализ**“, като предвиденото действие е **мониторинг на европейските решения и последващи анализи**.

2.10.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД ще проследява развитието на европейския анализ относно потенциалното удължаване на DvP cut-off до 17:00 ч. и при наличие на решение за последващо въвеждане ще анализира приложимостта му спрямо оперативния модел на ЦД АД.

Анализът ще обхване взаимодействието с T2S, организацията на паричния сетълмент, възможностите за осигуряване на необходимата ликвидност и готовността на търговските банки да поддържат съответния по-късен оперативен прозорец.

На този етап не се предвиждат конкретни действия от страна на участниците и търговските банки извън участието им в последващ анализ, ако такъв бъде необходим.

2.10.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Към момента не се предвиждат конкретни системни, оперативни или нормативни промени във връзка със ST-02.4.

При последващо европейско решение за въвеждане на DvP cut-off в 17:00 ч. ЦД АД ще извърши анализ на необходимите промени в системната и оперативната организация, графика на сетълмент процесите и относимата документация, като отчете зависимостите от T2S и организацията на паричния сетълмент.

Свързано тестване

На този етап не се предвижда самостоятелно тестване по ST-02.4. При последващо решение за въвеждане на DvP cut-off в 17:00 ч. необходимите промени ще бъдат включени в съответния тестов обхват преди тяхното прилагане.

2.11. ST-02.5 – Взаимодействие с други региони по света

2.11.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-02.5 е насочена към осигуряване на съвместимост между европейския модел за T+1 и трансграничните сетълмент процеси и връзки с други пазари и инфраструктури. При преминаването към по-кратък сетълмент цикъл следва да бъдат отчетени приложимите оперативни графици и cut-off часове, обменът на инструкции и зависимостите между участниците и инфраструктурите по веригата на сетълмента.

Европейската препоръка поставя специален акцент върху необходимостта промените в сетълмент практиките да продължат да осигуряват ефективно взаимодействие с други глобални региони, включително с пазарите от Азиатско-тихоокеанския регион (APAC).

ЦД АД няма преки връзки с пазарни инфраструктури от Азиатско-тихоокеанския регион, поради което не са идентифицирани специфични зависимости, свързани с часовите зони и оперативните графици на тези пазари. За ЦД АД препоръката е релевантна основно по отношение на взаимодействието с T2S, Clearstream Luxembourg и планираните Investor-CSD връзки.

В Пътната карта на ЦД АД препоръката е със статус „За анализ“.

2.11.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД ще анализира съвместимостта на трансграничните сетълмент процеси и връзките с международни депозитари и посредници с целевия T+1 оперативен график, включително приложимите cut-off часове, обмена на инструкции и зависимостите по веригата на сетълмента.

При планираните Investor-CSD връзки съвместимостта на оперативните графици и приложимите cut-off часове с T+1 ще бъде отчитана при определянето на съответния оперативен модел.

Участниците следва да съобразят организацията на своите трансгранични сетълмент процеси с приложимите срокове и оперативни графици по съответната международна сетълмент верига.

2.11.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Към момента не се предвиждат специфични системни, оперативни или нормативни промени на ЦД АД във връзка със ST-02.5.

Обменът на инструкции по действащите международни връзки е автоматизиран, като при подготовката за T+1 ще бъде потвърдена съвместимостта на съществуващите процеси с приложимите оперативни графици и cut-off часове.

ЦД АД няма преки сетълмент връзки, при които различията в часовите зони извън Европа да поражда специфична необходимост от адаптация, както и зависимости от FX или осигуряване на средства във валута, различна от EUR.

Свързано тестване

Готовността на трансграничните сетълмент процеси ще бъде проверена чрез **end-to-end тестове по приложимите международни сетълмент вериги**, включително обмена и обработката на инструкции и спазването на съответните оперативни графици и cut-off часове.

Тестването ще бъде координирано със съответните инфраструктури и участници в рамките на приложимите тестови прозорци по Пътната карта за T+1.

2.12. ST-03.1 – Функционалност за частичен сетълмент – ЦД АД

2.12.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-03.1 предвижда всички централни депозитари на ценни книжа да предоставят функционалност за **частичен сетълмент (partial settlement), Включително частично освобождаване (partial release)**, с цел повишаване на ефективността на сетълмента и ограничаване на случаите, при които цялата инструкция остава нефинализирана поради недостатъчна наличност на ценни книжа или парични средства.

В условията на T+1 автоматизираният частичен сетълмент е един от основните инструменти за оптимизиране на сетълмент процесите. Европейският целеви модел предвижда функционалността да бъде широко достъпна на ниво пазарна инфраструктура и посредници и да се използва по подразбиране, освен в специфични и добре документирани случаи, при които частичен сетълмент не е приложим.

Изискването за автоматизиран частичен сетълмент е нормативно установено и в новата редакция на чл. 10 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, предвидена с С(2026)4640. Съгласно новата разпоредба ЦДЦК следва да разполагат с функционалност, позволяваща автоматичен частичен сетълмент на транзакция въз основа на наличността на ценни книжа по сметката на доставящата страна, без необходимост от ръчна намеса. Мачнатите сетълмент инструкции са допустими за автоматичен частичен сетълмент, освен ако един от участниците не избере да не участва в частичния сетълмент.

С(2026)4640 изменя и чл. 8, буква б) от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, като изрично предвижда механизмът за освобождаване да позволява задържаните инструкции за сетълмент да бъдат освобождавани за целите на сетълмента изцяло или частично

При частичен сетълмент, когато инструкцията отговаря на приложимите условия, се финализира допустима част от количеството по нея, вместо цялата инструкция да остане нефинализирана. Финализираната част се отчита като изпълнена, а оставащото количество продължава да бъде предмет на последваща обработка за сетълмент съгласно приложимите правила.

Частично освобождаване представлява свързана функционалност, чрез която може да бъде освободена за сетълмент само част от количеството по задържана инструкция, без да е необходимо освобождаване на цялото количество.

Прилагането на частичен сетълмент и частично освобождаване следва да бъде съобразено с правилата на съответната сетълмент инфраструктура. За инструкциите, обработвани в T2S, това включва приложимите условия за допустимост, индикатор за частичен сетълмент и случаите, при които частичен сетълмент не се допуска.

В Правилника за дейността на ЦД АД, в чл. 125, ал. 3–7, е предвидена принципна уредба на частичния сетълмент, включително условията за неговото извършване и възможността за автоматизирано частично прехвърляне на финансови инструменти и

частично разплащане. Към момента функционалността **частичен сетълмент и частично освобождаване не е технически активирана**, включително за инструкциите, обработвани чрез T2S. В Пътната карта на ЦД АД препоръката е със статус „В процес“, като изпълнението ѝ предполага разработване, внедряване и тестване на съответната функционалност.

2.12.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД ще разработи и внедри функционалност за **автоматизиран частичен сетълмент и частично освобождаване**, съобразена с приложимите европейски препоръки, изискванията за ефективност на сетълмента и функционалния модел на T2S.

При разработването на целевия модел ще бъдат определени условията за прилагане на частичен сетълмент, приложимите изключения, обработката на частично финализираното и оставащото количество, взаимодействието с частичното освобождаване и обменът на необходимите статуси и отчетна информация.

Целевият модел ще осигури автоматичен частичен сетълмент на допустимите мачнати сетълмент инструкции без необходимост от ръчна намеса, като същевременно ще отчита възможността участник да избере да не участва в частичен сетълмент, съгласно приложимите регулаторни и технически правила.

За инструкциите, обработвани чрез T2S, моделът на ЦД АД ще бъде съобразен с приложимите T2S правила и параметри за частичен сетълмент и частично освобождаване.

Участниците следва да адаптират системите и вътрешните си процеси, така че да могат да подават и обработват необходимата информация за частичен сетълмент и частично освобождаване и автоматизирано да получават и обработват съответните статуси и потвърждения.

По този начин функционалността следва да се използва като част от автоматизирания сетълмент процес и да подпомага ефективното използване на наличните ресурси, а не да зависи от ръчни оперативни действия в стандартния процес.

2.12.3. Системни, оперативни и нормативни промени

ЦД АД ще извърши необходимите технически адаптации за активиране на функционалността за автоматизиран частичен сетълмент и частично освобождаване в съответствие с приложимите правила на T2S и действащата нормативна уредба.

При реализиране на функционалността ще бъдат определени и документирани приложимите параметри, ограничения и изключения. Необходимите промени в оперативните правила и процедури на ЦД АД ще бъдат извършени съобразно окончателния технически модел. При необходимост ще бъде преценена необходимостта от изменение на Правилника на ЦД АД.

Системата следва да може да идентифицира дали дадена инструкция е допустима за частичен сетълмент, да обработва съответните параметри и да прилага относимите ограничения и изключения.

При извършен частичен сетълмент системата на ЦД АД ще осигурява автоматизирано отразяване и отчитане на **първоначалното, частично финализираното и оставащото за сетълмент количество**.

Оставащото количество ще продължи да бъде обработвано за последващ сетълмент съгласно приложимите правила, без необходимост от подаване на нова инструкция единствено поради настъпилia частичен сетълмент.

Получените от T2S статуси и потвърждения ще бъдат обработвани и предоставяни на участниците чрез съществуващите комуникационни канали, като се осигурява проследимост на състоянието на инструкцията и на оставащото за сетълмент количество.

Функционалността за частично освобождаване ще бъде интегрирана в целевия модел за задържане и освобождаване на инструкции и ще позволява освобождаване за сетълмент на част от количеството в съответствие с приложимите правила.

Промените ще обхванат относимите бизнес правила, обработката на инструкциите и статусите, комуникационните съобщения, отчетността към участниците, оперативните процедури и документацията на ЦД АД.

Функционалностите за автоматичен частичен сетълмент и частично освобождаване следва да бъдат приведени в съответствие с изменените чл. 10 и чл. 8, буква б) от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, чието прилагане съгласно C(2026)4640 е предвидено от 11 октомври 2027 г.

Свързано тестване

Частичен сетълмент и частично освобождаване ще бъдат включени във функционалното, интеграционното и end-to-end тестване с участниците и T2S в съответствие с тестовата рамка за T+1.

Тестовият обхват следва да включва най-малко:

- пълен сетълмент при достатъчна наличност;
- автоматичен частичен сетълмент при недостатъчна наличност;
- инструкция, за която частичен сетълмент е разрешен;
- инструкция, за която частичен сетълмент не е разрешен;
- приложимите изключения от частичен сетълмент;
- правилно отчитане на частично финализираното и оставащото количество;
- последваща обработка и сетълмент на остатъчното количество;

- частично освобождаване;
- приложимите DvP и FoP сценарии;
- обработка на статуси и сетълмент потвърждения;
- end-to-end обмен между участниците, ЦД АД и T2S

По-конкретно предстоящият тест ще бъде представен в отделен документ „**План за тестване и оценка на готовността за T+1**“.

2.13. ST-03.5 – Функционалност Загържане и Освобождаване (Hold & Release) – ЦД АД

2.13.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-03.5 предвижда всички централни депозитари на ценни книжа да предоставят функционалност **Загържане и Освобождаване**, позволяваща инструкцията за сетълмент да бъде подадена своевременно, като допускането ѝ до сетълмент може да бъде загържано до последващото ѝ освобождаване.

Функционалността подпомага ранното подаване и обработване на инструкциите и ограничава необходимостта участниците да отлагат тяхното подаване до момента, в който са изпълнени всички условия за сетълмент, например осигуряване на необходимите ценни книжа или парични средства. Това е от особено значение в условията на T+1, при които времето за обработка, установяване и отстраняване на несъответствия и подготовка за сетълмент е значително съкратено.

При **Загържане** инструкцията остава загържана и не се допуска до сетълмент до извършването на **Освобождаване** от оправомощения участник.

Целевият модел следва едновременно да осигурява контрол на участника върху момента на освобождаване на инструкцията и възможно най-ранното извършване на предшестващите сетълмента процеси, в съответствие с приложимите T2S правила.

Функционалността включва и **Частично освобождаване**, чрез който може да бъде освободена за сетълмент само част от количеството по загържана инструкция, докато останалото количество продължава да бъде загържано. Частично освобождаване е функционално свързан с механизма за частичен сетълмент, разгледан в ST-03.1.

Функционалността Загържане и Освобождаване е допълнително нормативно конкретизирана с С(2026)4640 чрез изменението на чл. 8, буква б) от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229. Съгласно новата редакция механизмът за освобождаване следва да позволява нефинализирани/висящи инструкции за сетълмент (pending), блокирани от инструктиращия участник, да бъдат освобождавани за целите на сетълмента изцяло или частично. По този начин частичното освобождаване вече е изрично включено в нормативните изисквания към механизма Загържане и Освобождаване.

Следва да се направи разграничение между функционалността **Загържане и Освобождаване**, предмет на настоящата препоръка, и приложения към момента от ЦД АД

системно Загържане (Hold). Съгласно действащите правила и приложимите инструкции ЦД АД системно загързва съпоставените инструкции, когато предварително определената им дата за сетълмент все още не е настъпила. По този начин се предотвратява преждевременното им допускане до сетълмент и се осигурява изпълнението им на зададената **очаквана дата на сетълмент (ISD)**. ISD е поле за съпоставяне (matching field) и следва да бъде еднакво посочена в насрещните инструкции.

Този системен механизъм не представлява функционалността **Загържане и Освобождаване** по смисъла на ST-03.5, тъй като не предоставя на участника възможност по негово нареждане да поставя инструкцията на загържане (Hold) и впоследствие да я освобождава изцяло или частично за сетълмент.

Действащият Правилник на ЦД АД съдържа принципна уредба на механизма за загържане и освобождаване на инструкции за сетълмент чрез съответни индикатори, както и предоставяне на информация на участниците за статуса на тези инструкции (чл. 125, ал. 5–8). Към момента обаче функционалността **Загържане и Освобождаване не е технически активна и достъпна за участниците.**

Поради това в Пътната карта на ЦД АД препоръката е със статус „В процес“ и предполага техническо разработване, внедряване и тестване на функционалността в съответствие с целевия T+1 модел.

2.13.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД ще разработи и внедри функционалност **Загържане и Освобождаване, включително частично освобождаване**, приложима за DvP и FoP инструкции и съобразена с относимите европейски препоръки, **изменените изисквания на чл. 8, буква б) от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229** и функционалния модел на T2S.

В рамките на разработването ще бъде определен целевият модел за обработка на загържани инструкции, включително етапите на тяхната валидация и съпоставяне, взаимодействието между Загържане и Освобождаване и процеса на мачване, условията за допускане до сетълмент и обработката след Освобождаването. Моделът ще бъде определен с оглед осигуряване на възможно най-ранна обработка на инструкциите, без да се допуска сетълмент преди тяхното освобождаване.

Правото за нареждане на Загържане и Освобождаване ще се упражнява от участника, подал съответната инструкция, в съответствие с правилата и правата за достъп, определени от ЦД АД.

Участниците следва да адаптират системите и вътрешните си процеси за подаване и обработване на Загържане, Освобождаване и Частично освобождаване и за автоматизирано получаване и обработване на съответните статуси и потвърждения.

2.13.3. Системни, оперативни и нормативни промени

ЦД АД ще адаптира системата си за сетълмент за автоматизирано управление на Загържане, Освобождаване и Частично освобождаване и за взаимодействие със съответните функционалности на T2S.

Функционалността ще се реализира чрез съответните индикатори и статуси в инструкциите за сетълмент и ще бъде интегрирана в съществуващите **SFTP/SWIFT комуникационни канали**.

Системата ще осигурява:

- приемане и обработване на инструкции със съответния Загържане/ Освобождаване индикатор;
- идентифициране и подгържане на статуса на загържаната инструкция;
- Освобождаване на цялото количество по инструкцията;
- Частично освобождаване на част от количеството и запазване на остатъчното количество в съответния статус;
- контрол на правата за извършване на действия Загържане/ Освобождаване;
- обработване и предоставяне на съответните статуси и потвърждения към участниците;
- взаимодействие с T2S при DvP и FoP инструкции съгласно приложимите правила.

Целевата системна реализация ще определи конкретната последователност и взаимовръзка между Загържане/ Освобождаване, мачването и сетълмент процесите, като се отчете необходимостта от ранна обработка на инструкциите в условията на T+1 и същевременно се запази контролът върху допускането им до сетълмент.

Целевият модел за Загържане/ Освобождаване, включително Частично освобождаване, ще бъде приведен в съответствие с новата редакция на чл. 8, буква б) от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, предвидена с Делегиран регламент на Комисията C(2026)4640 final, съгласно която механизмът за Освобождаване следва да позволява загържаните инструкции за сетълмент да бъдат освобождавани изцяло или частично за целите на сетълмента

Действащият Правилник на ЦД АД съдържа принципната уредба на механизма Загържане/ Освобождаване (чл.125, ал.5-8). Във връзка с техническото му внедряване ще бъдат актуализирани относимите оперативни инструкции, технически спецификации и процедури, а при необходимост ще бъде преценена необходимостта от изменение на Правилника в съответствие с окончателния функционален модел.

Свързано тестване

Загържане/ Освобождаване и Частично освобождаване ще бъдат включени във функционалното, интеграционното и **end-to-end тестване с участниците и T2S** в рамките на подготовката за T+1.

Тестовият обхват следва да включва най-малко:

- подаване и приемане на инструкция със статус Загържане;
- обработване на загържана инструкция съгласно определения целеви модел;

- Освобождаване и последващо допускане на инструкцията до сетълмент;
- инструкция, която остава на Загържане и не се допуска до сетълмент;
- Загържане/ Освобождаване преди и след мачване, когато е приложимо съгласно окончателния функционален модел;
- Частично освобождаване и последваща обработка на оставащото количество;
- DvP и FoP сценарии;
- контрол на правата за извършване на Загържане/ Освобождаване;
- обработване и предоставяне на съответните статуси и потвърждения;
- негативни сценарии при невалиден индикатор, статус или последователност на действията;
- end-to-end обмен между участниците, ЦД АД и T2S.

Подробният тестов обхват ще бъде определен в отделен документ „План за тестване и оценка на готовността за T+1“.

2.14. ST-03.8 – Съобщения за несъответстваща инструкция за сетълмент – ЦД АД

2.14.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-03.8 предвижда централните депозитари на ценни книжа да поддържат функционалност за своевременно идентифициране и уведомяване за инструкции за сетълмент, за които не е установена съответстваща насрещна инструкция (allegement).

Целта е участниците да получават възможно най-рано информация за възникнали несъответствия в процеса на мачване и да разполагат с достатъчно време за установяване и отстраняване на причините за тях преди планираната дата за сетълмент. Значението на тази функционалност нараства при T+1 поради съществено по-краткия период за разрешаване на несъответствия в процеса на мачване.

Уведомлението за несъответстваща инструкция представлява механизъм за ранно идентифициране на проблем в процеса, предхождащ сетълмента, а не статус на вече съпоставена инструкция.

ЦД АД поддържа функционалност за автоматизирано идентифициране и уведомяване за несъответстващи инструкции. В Пътната карта на ЦД АД препоръката е със статус „Изпълнено“. С оглед на прехода към T+1 фокусът е върху прегледа и при необходимост оптимизирането на своевременността на съществуващото уведомяване.

2.14.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД ще продължи да поддържа автоматизираното идентифициране и уведомяване за несъответстващи инструкции и ще извърши преглед на ефективността на съществуващия модел спрямо съкращения T+1 цикъл.

Участниците следва своевременно да обработват получената информация, да установяват причините за липсата на мачване и при необходимост да предприемат съответните коригиращи действия.

Не се идентифицира необходимост от въвеждане на нова основна функционалност. Допълнителни действия от страна на ЦД АД ще бъдат предприети само ако прегледът покаже необходимост от оптимизиране на съществуващия процес.

2.14.3. Системни, оперативни и нормативни промени

При постъпване на инструкция в ЦД АД системата извършва опит за съпоставяне с насрещната инструкция. Когато съответствие не бъде установено, информацията за несъответстващата инструкция се генерира автоматично и се предоставя на съответния участник в **out file чрез SFTP/SWIFT каналите**. При последващо успешно мачване статусът се актуализира автоматично.

Към T2S ЦД АД изпраща вече съпоставени инструкции, поради което описаният механизъм за идентифициране и уведомяване се прилага на ниво ЦД АД преди изпращането им към T2S.

В рамките на подготовката за T+1 ще бъде прегледан моментът на генериране и предоставяне на уведомлението спрямо целевия оперативен график. При установена необходимост ще бъдат адаптирани съответните системни настройки, честота/срокове за уведомяване и свързаните оперативни процедури.

Свързано тестване

Съществуващата функционалност ще бъде проверена в рамките на T+1 тестването, включително чрез сценарии за липсваща насрещна инструкция, несъответстващи полета за мачване, автоматично уведомяване на съответния участник, последващо успешно мачване и автоматично актуализиране на статуса.

Особен акцент следва да бъде поставен върху **своевременността на уведомяването в целевия T+1 оперативен график**, както и върху end-to-end процеса от подаването на инструкцията до нейното успешно съпоставяне и последващо изпращане към T2S.

По-конкретно предстоящият тест ще бъде представен в отделен документ „План за тестване и оценка на готовността за T+1“.

2.15 ST-03.9 – Функционалност „пълномощно“

2.15.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-03.9 е насочена към предоставянето от централните депозитари на ценни книжа/ICSD и сетълмент агентите на функционалност, позволяваща надлежно упълномощена страна да подава инструкции за сетълмент от името на друг участник. Когато е приложимо, моделът може да включва и подаване на инструкции като **вече мачнати**, с цел ограничаване на допълнителните стъпки по веригата на сетълмента и ускоряване на обработката в условията на T+1.

При ЦД АД съществува модел на **упълномощено подаване на инструкции**, основан на договорни отношения между съответните участници. Той се използва включително в отношенията с чуждестранни посредници, когато въз основа на договорно основание български посредник подава инструкции чрез индивидуално определената IN директория на чуждестранния посредник.

ЦД АД разполага с информация за съответното договорно основание. Независимо че инструкцията технически се подава от българския посредник, за **инструктираща страна се счита чуждестранният посредник**, а операцията се изпълнява по неговата сметка или по сметка на неговите клиенти.

След постъпването си инструкцията преминава през стандартния автоматизиран процес на ЦД АД – **валидиране → мачване → предаване към T2S**.

При взаимодействие с T2S ЦД АД изпраща **вече мачнати инструкции**, тъй като мачването се извършва на ниво ЦД АД преди предаването им към T2S.

Този модел следва да се разграничава от специфичния **T2S PoA/ Модел на инструктираща трета страна (Instructing Third Party model)**, при който една страна разполага с конфигурирани права да инструктира от името на друга страна или върху нейна сметка. Към момента такива права не са конфигурирани и този модел не се използва от участниците на ЦД АД. Инструкциите се предават към T2S чрез ЦД АД.

В европейската документация тази функционалност е разгледана основно в контекста на **ССР, клирингови членове и сетълмент агенти**. При наличие на подходящ PoA модел ССР може да инструктира ЦДЦК директно от името на клирингов член/сетълмент агент. Значението на този механизъм се увеличава при T+1, тъй като съкратеният период между сключването на транзакцията и сетълмента оставя значително по-малко време за последователно подаване и съпоставяне на отделни инструкции. Липсата на подобна функционалност може да добави допълнителни стъпки и забавяне и по този начин да повлияе върху ефективността на сетълмента и управлението на ликвидността.

За ЦД АД практическото приложение на ST-03.9 следва да бъде разгледано с оглед на спецификата на българския модел. **ЦД АД не използва ССР модел**, но разполага с действащ механизъм за **упълномощено/делегирано подаване на инструкции**, основан на договорни отношения между съответните участници.

Въз основа на такова договорно основание български посредник може да подава инструкции чрез индивидуално определената **IN директория на чуждестранен посредник**. ЦД АД разполага с информация за съответното договорно основание, като независимо че инструкцията технически се подава от българския посредник, за **инструктираща страна се счита чуждестранният посредник**, а операцията се изпълнява по неговата сметка.

След постъпването си инструкцията преминава през стандартния автоматизиран процес на ЦД АД – **валидиране → мачване → предаване към T2S**. При взаимодействието с T2S ЦД АД изпраща вече съпоставени (**вече мачнати**) инструкции, тъй като процесът по мачване се извършва на ниво ЦД АД преди предаването им към T2S.

Следователно при ЦД АД основната цел на ST-03.9 – **възможност за подаване на инструкции въз основа на предварително установено упълномощаване и без ненужно удължаване на процеса преди сетълмента** – е подкрепена от съществуващия **оперативен модел**, докато приложимостта на допълнителните T2S PoA/ инструктираща трета страна възможности следва да бъде разглеждана отделно.

В Пътната карта на ЦД АД ST-03.9 е оценена като „**Изпълнено**“.

2.15.2. Необходими действия и засегнати страни

Предвид наличието на действащ модел на упълномощено подаване, основното действие за ЦД АД в рамките на подготовката за T+1 е **да потвърди съвместимостта на съществуващия модел с целевите европейски изисквания и приложимите T2S пазарни практики**.

Участниците, използващи съществуващия модел на упълномощено подаване, следва да осигурят актуалност на договорните отношения и необходимата оперативна готовност за своевременно подаване на инструкциите.

2.15.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Предвид статуса „**Изпълнено**“ и наличието на действаща функционалност, към настоящия момент **не е идентифицирана необходимост от съществена системна промяна в ЦД АД по ST-03.9**.

След извършването на прегледа по препоръката ще бъде преценено дали са необходими ограничени актуализации или прецизиране на приложимите процедури, технически спецификации и документация.

Евентуална необходимост от системни промени би възникнала, ако последващият анализ установи необходимост от използване на допълнителни T2S PoA/инструктираща трета страна функционалности. На настоящия етап такава необходимост не е установена.

Свързано тестване

В рамките на общата подготовка за T+1 ще бъде потвърдено end-to-end функционирането на съществуващия модел на упълномощено подаване.

Тестовият сценарий следва да обхване **подаване на инструкция въз основа на валидно договорно основание → приемане и валидирането от ЦД АД → мачването → предаване към T2S като вече мачната инструкция → сетълмент → получаване и предоставяне на съответната статус и отчетна информация**.

Целта е да бъде потвърдено, че упълномощеното подаване не създава допълнителни оперативни стъпки или времеви зависимости, които биха възпрепятствали своевременното изпълнение на инструкцията в условията на T+1.

Ако в резултат от анализа бъде взето решение за използване на допълнителна T2S PoA/ инструктираща трета страна функционалност, съответните сценарии ще бъдат включени допълнително в тестовия обхват.

Подробният подход към тестването ще бъде представен в отделен документ „План за тестване и оценка на готовността за T+1“.

2.16. ST-03.12 – Услуги за автоматично заемане

2.16.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-03.12 насърчава предоставянето и използването на услуги за автоматично заемане на финансови инструменти (auto-borrowing), когато това е практически приложимо. Целта е при недостиг на финансови инструменти, необходими за изпълнението на инструкция за сетълмент, те да могат да бъдат своевременно осигурени чрез автоматизиран механизъм за заемане, като по този начин се ограничи рискът от закъснял сетълмент.

Автоматично заемане следва да се разглежда като инструмент за повишаване на ефективността на сетълмента при T+1 наред с други функционалности, включително частичен сетълмент, задържане и освобождаване и механизмите за управление на ликвидността.

ЦД АД разполага със съществуваща нормативна и оперативна основа за заемане на финансови инструменти. Правилникът на ЦД АД урежда регистрацията на операции по заем на финансови инструменти, директното заемане и централизирания пул за посредничество при заемане на финансови инструменти, включително използването му за обезпечаване на сетълмента. Използването на финансови инструменти за тези цели е обвързано с предварително съгласие съгласно приложимите правила.

Съществуващият механизъм за заемане обаче не представлява автоматично заемане по смисъла на ST-03.12, тъй като при установен недостиг системата не извършва автоматична проверка за налични финансови инструменти в съответния пул и за заемането е необходимо подаването на отделна заявка.

В Пътната карта на ЦД АД препоръката е със статус „**В процес**“, като е предвиден анализ на приложимостта и оценка на възможността за надграждане на съществуващия модел с функционалност за автоматично заемане.

2.16.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД ще анализира и разработи целевия модел за автоматично заемане при установен недостиг на финансови инструменти, като използва съществуващата инфраструктура и възможностите за взаимодействие с наличните възможности за заемане, включително платформата за заемане на БФБ.

Моделът ще се основава на **предварително изразено съгласие от продавача** за автоматично осигуряване на необходимите финансови инструменти при установен недостиг. Съгласието следва да бъде подавано като част от инструкцията за сетълмент, без да представлява критерий за мачване.

ЦД АД и БФБ следва да уточнят техническото и оперативното взаимодействие между сетълмент процеса и съответния пул от ценни книжа за заемане (lending pool), включително условията за проверка на наличността, избора на заемодател, прехвърлянето на финансовите инструменти и последващото изпълнение на инструкцията за сетълмент.

Участниците следва да адаптират системите си за подаване на предварителното съгласие и вътрешните си процедури за използване на автоматичното заемане.

2.16.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Целевият модел предвижда въвеждане в инструкциите за сетълмент на продавача – включително приложимите МТ 542/МТ 543 съобщения – на **отделно поле/индикатор за предварително съгласие за автоматично заемане**. Индикаторът няма да представлява поле за мачване и ще съдържа стойност, чрез която продавачът изрично разрешава или не разрешава използването на механизма.

Конкретното поле, приложимият четирибуквен квалификатор/код и допустимите стойности за изразяване на **Yes/No** следва да бъдат определени при техническото разработване на функционалността и съобразени с приложимите стандарти за съобщения.

При наличие на предварително съгласие и установен от системата недостиг на финансови инструменти ще се задейства автоматизирана проверка за наличност в определения пул от ценни книжа за заемане. При наличие на необходимото количество системата ще инициира заемането и прехвърлянето на финансовите инструменти, така че те да могат да бъдат използвани за изпълнение на съответната инструкция за сетълмент. При липса на достатъчна наличност инструкцията ще остане неизпълнена и ще продължи да се обработва съгласно приложимите правила за закъснел сетълмент.

При наличие на повече от един възможен заемодател се предвижда разработването на автоматизиран механизъм за избор при следната последователност на критериите:

1. най-ниска цена за заемане;
2. достатъчна наличност на необходимите финансови инструменти;
3. приоритет според момента/последователността на предоставянето им от заемодателите.

Разработването на функционалността ще изисква определяне на техническите правила за взаимодействие между сетълмент системата и пула от ценни книжа за заемане, обработката на предварителното съгласие, автоматичното установяване и покриване на недостига, избора на заемодател и съответните статуси и уведомления към участниците.

В рамките на анализа следва да бъде извършена и оценка на необходимостта от промени в чл. 193–195 от Правилника, приложимите инструкции, техническите спецификации и

оперативните процедури на ЦД АД с оглед реализирането на автоматизирано заемане и взаимодействието му със сетълмент процеса.

Свързано тестване

Функционалността следва да бъде включена в T+1 тестването след разработването на целевия модел. Тестовите сценарии следва да обхванат най-малко: инструкция с и без предварително съгласие за заемане; установяване на недостиг на финансови инструменти; наличие и липса на необходимите финансови инструменти в пула; автоматично заемане и прехвърляне; избор между повече от един потенциален заемодател; успешно последващо изпълнение на инструкцията за сетълмент; както и сценарий, при който недостигът не може да бъде покрит и инструкцията остава неизпълнена.

Следва да бъдат проведени и end-to-end тестове с участието на ЦД АД, БФБ и засегнатите посредници, включително проверка на подаването и обработката на индикатора за предварително съгласие, взаимодействието между процесите по заемане и сетълмент и коректното предоставяне на статуси и уведомления.

По-конкретно предстоящият тест ще бъде представен в отделен документ **„План за тестване и оценка на готовността за T+1“**.

2.17. ST-03.13 – Максимално използване на двустранното и многостранното нетиране

2.17.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-03.13 насърчава максималното използване на двустранното и многостранното нетиране, когато това е приложимо, с цел намаляване на обема на задълженията, които следва да бъдат окончателно финализирани. По-малкият обем на нетните задължения намалява потребността от парична ликвидност и ценни книжа, оперативното натоварване и риска от неуспешен сетълмент в условията на съкращения T+1 цикъл.

Препоръката е насочена основно към страните по сделките и посредниците по сетълмента и не предполага задължително въвеждане на отделен механизъм за нетиране на ценни книжа на ниво централен депозитар.

При действащия модел на ЦД АД участниците подават всички инструкции за сетълмент на **брутна база**. Инструкциите за прехвърляне на ценни книжа се обработват самостоятелно и ЦД АД не извършва нетиране на паричното рамо на сделките.

При DvP сетълмента ЦД АД извършва **нетиране на паричните задължения между посредниците за всеки от 14-те сетълмент цикъла**, като по този начин се определят съответните нетни парични позиции за изпълнение в рамките на конкретния цикъл.

В Пътната карта на ЦД АД препоръката е със статус **„Изпълнено“**.

2.17.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД ще продължи да прилага съществуващия модел на нетиране на паричните задължения при DvP сетълмента в рамките на отделните сетълмент цикли.

Участниците ще продължат да подават инструкциите за сетълмент, като всяка инструкция за прехвърляне на ценни книжа се обработва самостоятелно.

2.17.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Съществуващият модел на ЦД АД осигурява нетиране на паричните задължения между посредниците за всеки от сетълмент циклите, докато сетълментът на ценните книжа се извършва на брутна база.

Предвид статуса „**Изпълнено**“, във връзка със ST-03.13 не се идентифицира необходимост от самостоятелна системна, оперативна или нормативна промяна.

При адаптирането на общия оперативен модел за T+1 ще бъде потвърдено, че съществуващият механизъм за определяне и обработване на нетните парични позиции продължава да функционира коректно в рамките на новия сетълмент график.

Свързано тестване

За ST-03.13 не се предвижда отделен самостоятелен тестов сценарий.

Коректното формиране и обработване на нетните парични позиции ще бъде проверявано като част от тестовете по останалите препоръки, свързани със сетълмент процесите, включително при различни DvP сценарии и при прилагането на целевия оперативен график за T+1.

2.18. ST-03.14 – Услуги за автоматично обезпечаване (Auto-collateralisation)

2.18.1. Изискване и практическо приложение

Препоръка ST-03.14 е насочена към използването на механизми за автоматично обезпечаване (auto-collateralisation) като средство за подпомагане на управлението на ликвидността и повишаване на ефективността на сетълмента в условията на T+1 и като цяло описва ECMS, който е насочен към търговските и централни банки.

При DvP сетълмента недостатъчната парична ликвидност може да възпрепятства своевременното изпълнение на инструкцията, независимо че необходимите финансови инструменти са налични. Автоматичното обезпечаване позволява, при наличие на необходимите предварителни условия, допустими финансови инструменти да бъдат използвани като обезпечение за предоставяне на ликвидност в рамките на деня.

Изискването е нормативно установено и в новата редакция на чл. 12 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, предвидена с C(2026)4640. Съгласно новата разпоредба ЦДЦК следва да улесняват достъпа на своите участници до паричен кредит в рамките на деня,

обезпечен с финансово обезпечение, чрез функционалност за автоматично обезпечаване (automated collateralisation functionality).

В T2S функционалността може да се основава на използването като обезпечение както на финансовите инструменти, придобивани чрез съответната транзакция (collateral on-flow), така и на допустими финансови инструменти, които вече се намират в портфейла на участника (collateral on-stock). При изпълнение на приложимите условия механизмът подпомага осигуряването на необходимата ликвидност за приключване на DvP сетълмента.

ST-03.14 следва да се разграничава от автоматичното заемане на финансови инструменти по ST-03.12. При автоматично заемане се преодолява недостиг на финансови инструменти, докато при автоматично обезпечаване се агресира недостиг на парична ликвидност, необходима за изпълнението на DvP транзакцията.

В Пътната карта на ЦД АД препоръката е в процес на оценка, като приложимостта на механизмите за автоматично обезпечаване спрямо действащия модел на паричен сетълмент следва да бъде допълнително анализирана.

2.18.2. Необходими действия и засегнати страни

Към момента ЦД АД не използва T2S функционалност за автоматично обезпечаване и не предоставя клиентско автоматично обезпечаване на своите участници.

Осигуряването на необходимата ликвидност за посредниците се извършва в рамките на отношенията им със съответните търговски банки. ЦД АД не участва в договорните и кредитните отношения между банките и посредниците по предоставяне на такава ликвидност.

Поради това ST-03.14 не предполага на този етап непосредствено въвеждане от ЦД АД на собствен механизъм за автоматично обезпечаване.

В рамките на подготовката за T+1 ЦД АД ще оцени приложимостта и потенциалните възможности за използване на механизмите за автоматично обезпечаване спрямо действащия модел на паричен сетълмент и организацията на ликвидността на участниците.

Анализът ще отчете по-специално възможностите, предоставяни от T2S, модела на използване на DCA сметките, ролята на търговските банки при осигуряването на ликвидност и необходимостта от взаимодействие между засегнатите страни.

С оглед на новата редакция на чл. 12 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229 ЦД АД ще анализира и определи подходящия модел за улесняване на достъпа на участниците до паричен кредит в рамките на деня, обезпечен с финансово обезпечение, чрез функционалност за автоматично обезпечаване. Предвид че ЦД АД не притежава банков лиценз, ролята на ЦД АД няма да включва пряко предоставяне на кредит в рамките на деня.

2.18.3. Системни, оперативни и нормативни промени

На настоящия етап не се определя предварително конкретна системна или оперативна промяна в ЦД АД във връзка със ST-03.14.

Първоначално ще бъде извършена оценка на приложимостта на препоръката към действащия модел и на възможностите за използване на съществуващите механизми за осигуряване на ликвидност и функционалностите, налични в T2S.

В зависимост от резултатите от анализа ще бъде определено дали са необходими допълнителни технически, оперативни или нормативни действия от страна на ЦД АД, както и необходимостта от координация с търговските банки, участниците и другите относими инфраструктури и институции.

Във връзка с новото нормативно изискване ЦД АД ще извърши анализ на необходимите системни и оперативни промени за улесняване на достъпа на участниците до функционалност за автоматично обезпечаване, като отчете действащия модел на паричен сетълмент, функционалностите на T2S и ролята на търговските банки при предоставянето на дневна ликвидност.

В зависимост от резултатите от анализа ще бъде определен целевият модел и необходимите технически, оперативни или нормативни действия от страна на ЦД АД, както и необходимостта от координация с търговските банки, участниците и другите относими инфраструктури и институции.

Целевият модел следва да осигури съответствие с изискването на изменената редакция на чл. 12 от Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, приложимо от 11 октомври 2027 г

Свързано тестване

На настоящия етап не се предвижда самостоятелен задължителен тестов сценарий за ST-03.14.

При установена приложимост на автоматично обезпечаване и последващо решение за използване или въвеждане на съответна функционалност, тя ще бъде включена в общия тестов обхват за T+1.

Тестовите сценарии ще бъдат определени в зависимост от избрания модел и при необходимост ще обхванат взаимодействието между DvP сетълмента, наличната парична ликвидност, допустимото обезпечение и съответния механизъм за предоставяне на ликвидност.

След определянето на целевия модел за изпълнение на изискването по чл. 12 приложимата функционалност за автоматично обезпечаване ще бъде включена в тестовия обхват за T+1.

Подробният тестов обхват ще бъде определен в отделен документ „**План за тестване и оценка на готовността за T+1**“.

2.19 АМ-01 – Съкращаване на сроковете за записване и обратно изкупуване на дялове на инвестиционни фондове

2.19.1 Изискване и практическо приложение

Преминаването към сетълмент цикъл T+1 създава специфични предизвикателства за инвестиционните фондове, тъй като сроковете за записване и обратно изкупуване на дялове могат да се различават от срока за сетълмент на финансовите инструменти, включени в портфейла на фонда.

При запазване на по-дълъг цикъл за записване или обратно изкупуване, докато покупките и продажбите на финансови инструменти от портфейла се финализират на T+1, може да възникне времево несъответствие между входящите и изходящите парични потоци на фонда и сетълмента на неговите портфейлни транзакции. Това може да увеличи необходимостта от предварително осигуряване на ликвидност и да създаде допълнителни оперативни зависимости за управляващите дружества.

Поради това АМ-01 е насочена основно към **управляващите дружества (УД)**, които следва да оценят действащите срокове за обработване и изпълнение на заявките на крайните инвеститори за записване и обратно изкупуване и, когато е необходимо, да ги адаптират към условията на T+1.

От гледна точка на ЦД АД действащият системен и оперативен модел **не създава ограничение за изпълнението на препоръката.**

През системата на ЦД АД се обработват както **първичните операции по записване и обратно изкупуване на дялове на инвестиционни фондове**, така и последващите **вторични прехвърляния.**

Първичната продажба и обратното изкупуване обичайно се извършват като **DFP (Delivery Free of Payment – доставка без плащане)** операции, при които прехвърлянето на дяловете през системата на ЦД АД не е обвързано със сетълмент на парична страна в рамките на същата инструкция. Тези операции могат да бъдат обработвани непосредствено след изпълнение на приложимите условия.

Наред с DFP модела ЦД АД предоставя възможност първичната продажба и обратното изкупуване да бъдат извършвани и като **DvP (Delivery versus Payment – доставка срещу плащане)** операции. Тази възможност се използва от част от управляващите дружества.

При DvP операциите системата на ЦД АД поддържа **сетълмент цикъл от T+0 до T+2**, като конкретната дата на сетълмент се определя в зависимост от организацията на съответната операция. Това позволява първичната продажба и обратното изкупуване на дялове да бъдат извършени като DvP както **на датата T, така и на T+1 или T+2.**

Използването на T+2 е една от възможностите, предоставяни от системата на ЦД АД, а не техническо изискване или ограничение на ЦД АД. Действащият модел позволява съответната DvP операция да бъде организирана със сетълмент на **T+0, T+1 или T+2.**

В контекста на AM-01 следователно съществено значение има не техническата възможност на ЦД АД, а **избраният от съответното управляващо дружество модел и срокът за изпълнение на заявките на инвеститорите.** Когато УД използва DvP модел със сетълмент на T+2, то следва да оцени дали този срок остава подходящ в среда, в която портфейлните транзакции на фонда преминават към T+1, и дали възникналото времево разминаване поражда допълнителна необходимост от управление на ликвидността.

2.19.2 Необходими действия и засегнати страни

Основните действия по AM-01 са насочени към **управляващите дружества.**

УД следва да извършат преглед на организацията на процесите по записване и обратно изкупуване, включително сроковете за приемане и обработване на заявките на инвеститорите, определянето на приложимата дата на изпълнение, взаимодействието с обслужващите банки и попечителите и момента на формиране и подаване на относимите инструкции.

Особено внимание следва да бъде отделено на случаите, при които първичната продажба или обратното изкупуване се извършват като **DvP със сетълмент на T+2.** Управляващите дружества, използващи този модел, следва да оценят дали е необходимо съкращаване на срока до **T+1 или T+0**, така че организацията на записванията и обратните изкупувания да бъде подходящо синхронизирана с T+1 сетълмента на портфейлните транзакции и да се ограничи потенциалният недостиг на ликвидност (liquidity gaps).

ЦД АД ще продължи да осигурява необходимата инфраструктура за обработване на операциите по записване, обратно изкупуване и вторични прехвърляния. Съществуващият модел позволява необходимата времева гъвкавост и не налага системна промяна за изпълнение на AM-01.

2.19.3 Системни, оперативни и нормативни промени

За ЦД АД препоръката е оценена като „**Изпълнено**“.

Обработването на операциите е автоматизирано и не включва ръчни процеси, които биха възпрепятствали изпълнението им в съкратени срокове. При DvP операциите системата поддържа **сетълмент цикъл от T+0 до T+2**, докато обичайно използваните DFP операции по първична продажба и обратно изкупуване могат да бъдат обработвани непосредствено.

Поради това към настоящия момент **не се идентифицира необходимост от самостоятелна системна, оперативна или нормативна промяна в ЦД АД по AM-01.**

Основният фокус на подготовката е върху готовността на управляващите дружества и върху оценката от тяхна страна дали действащите срокове за изпълнение на заявките

на крайните инвеститори, включително използваните DvP T+2 модели, са съвместими с T+1 средата.

Свързано тестване

За ЦД АД не се предвижда отделна системна разработка, която да изисква самостоятелен тест по AM-01.

В рамките на общата подготовка за T+1 следва да бъде потвърдена **оперативната готовност на управляващите дружества**, особено когато използват DvP модел за първична продажба или обратно изкупуване.

При необходимост тестовият обхват може да включи операции по записване и обратно изкупуване с различни дати на сетълмент в поддържащия от ЦД АД диапазон **T+0 – T+2**, включително сценарий с действащ DvP T+2 модел и проверка на възможността за изпълнение на съответната операция на T+1 или T+0, когато това е необходимо за адаптацията към T+1.

Подобният тестов обхват ще бъде определен в отделен документ „**План за тестване и оценка на готовността за T+1**“.

2.20 FX-02 – Частичен сетълмент

2.20.1 Изискване и практическо приложение

Преминването към T+1 и **въвеждането на автоматичен частичен сетълмент съгласно приложимата европейска регулаторна рамка** създават необходимост участниците на валутния пазар да адаптират начина, по който планират и осигуряват необходимото валутно финансиране за сетълмента.

Съгласно FX-02 участниците следва да оценят съвместно със своите попечители, банки и други доставчици на услуги как увеличаването на случаите на частичен сетълмент може да повлияе върху **размера и момента на осигуряване на необходимата валута**, като същевременно се отчита целта за ограничаване на FX сетълмент риска.

Практическото значение на препоръката произтича от възможността една инструкция да не бъде изпълнена изцяло наведнъж. Например, ако инструкция за 1 000 ценни книжа бъде частично финализирана за 600, а останалите 400 останат нефинализирани/висящи за последващ сетълмент, необходимостта от парично финансиране следва да бъде съобразена с действително изпълнената и оставащата част от задължението.

Това изисква участниците да разполагат със своевременна информация за извършения частичен сетълмент и оставащото за сетълмент количество, така че да могат да управляват съответно своите парични и валутни позиции.

FX-02 следва да се разглежда във връзка със **ST-03.1 – Функционалност за частичен сетълмент**, но двете препоръки имат различен предмет. ST-03.1 определя изискванията към инфраструктурата за предоставяне на функционалността, докато FX-02 разглежда

последствията от използването ѝ върху управлението на валутното финансиране от участниците.

2.20.2 Необходими действия и засегнати страни

Основната отговорност по FX-02 е на **участниците на валутния пазар**, които следва да оценят съвместно със своите банки, попечители и други доставчици на услуги въздействието на частичния сетълмент върху процесите по FX финансиране.

Участниците следва да осигурят необходимата оперативна готовност за адаптиране на размера и момента на валутното финансиране спрямо действително финализираното количество и оставащото висящо/нефинализирано задължение, включително при последователни частични изпълнения на една инструкция.

ЦД АД няма отношение към осигуряването на FX финансирането на участниците. Осигуряването на необходимата валута и управлението на свързаните валутни позиции се извършват от участниците в рамките на отношенията им със съответните банки, попечители и други доставчици на услуги.

Ролята на ЦД АД е свързана със сетълмент процеса и с предоставянето на необходимата информация за статуса на инструкциите.

2.20.3 Системни, оперативни и нормативни промени

Към момента ЦД АД **не предоставя активирана функционалност за автоматичен частичен сетълмент**. Правилникът на ЦД АД съдържа относими разпоредби за частичен сетълмент, но функционалността все още не е технически активирана.

Необходимите системни промени за въвеждането на частичен сетълмент, включително частично освобождаване, са разгледани в рамките на **ST-03.1** и няма да бъдат повтаряни подробно в настоящата препоръка.

От гледна точка на FX-02 съществено значение има информационният резултат от тази функционалност. При въвеждането ѝ участникът ще получава информация **при първото изпълнение на частичен сетълмент**, както и информация за последващия статус на оставащата част от инструкцията. Това ще позволи своевременно да бъдат идентифицирани действително финализираното количество и оставащото висящо/нефинализирано задължение и съответно да бъдат адаптирани свързаните решения за финансиране.

При въвеждането на необходимите промени в съобщенията и статусната информация ще бъде преценена необходимостта от изменение на **Правилника, а относимата техническа документация на ЦД АД ще бъде актуализирана съобразно въведения модел**.

Тези промени не означават участие на ЦД АД в самото FX финансиране. Отговорността за определянето на необходимата валута, нейния размер и момента на осигуряването ѝ остава на участниците и съответните им доставчици на банкови и попечителски услуги.

Свързано тестване

За FX-02 не се предвижда отделен самостоятелен системен тест на ЦД АД, доколкото необходимите промени във функционалността за частичен сетълмент ще бъдат тествани в рамките на **ST-03.1**.

В относимите тестови сценарии следва да бъде потвърдено, че при частичен сетълмент участникът получава своевременна и коректна информация за **първоначалното количество, действително финализираното количество и оставащото висящо количество**, както и за последващите промени в статуса на инструкцията.

От гледна точка на FX-02 участниците следва да използват тази информация за проверка на собствените си процеси за определяне и адаптиране на необходимото валутно финансиране при първоначален и последващ частичен сетълмент.

Проверката на техническата функционалност ще бъде включена в общите end-to-end сценарии за частичен сетълмент в отделен документ **„План за тестване и оценка на готовността за T+1“**, без да се дублират тестовете, предвидени по ST-03.1.

2.21 SE-01 – Съгласуване на ключовите дати за корпоративни действия с T+1

2.21.1. Изискване и практическо приложение

Преминването към T+1 налага адаптиране на последователността и времевото разположение на ключовите дати при корпоративни действия, така че упражняването на правата по финансовите инструменти и обработването на съответните събития да останат съгласувани със съкратения стандартен цикъл на сетълмент.

AMI-SeCo T+1 Corporate Events Harmonised Implementation Guide определя хармонизиран модел за ключовите дати според вида на корпоративните действия.

При **mandatory distributions** в условията на T+1 **Ex Date** и **датата за определяне на правоимащите (Record Date)** следва да бъдат на една и съща дата (KD1). Датата на плащане (Payment Date) следва да бъде възможно най-близо до датата за определяне на правоимащите, като предпочитаният модел е следващият работен ден (KD2).

При **mandatory reorganisations** последният ден за търговия (Last Trading Date) следва да бъде един работен ден преди датата за определяне на правоимащите (KD3), а датата на плащане – възможно най-близо до датата за определяне на правоимащите, за предпочитане на следващия работен ден (KD4).

При корпоративни действия с право на избор (**elective events**) се прилага съкратена последователност между Guaranteed Participation Date, Buyer Protection Deadline, Market Deadline и датата на плащане съгласно правилата KD5–KD7. По този начин се запазва

възможността за упражняване на правата по корпоративните действия и при незавършен сетълмент, въпреки по-краткия времеви интервал при T+1.

Особено внимание се изисква за преходния период около **11 октомври 2027 г.** Съгласно хармонизирания европейски подход емитентите следва, доколкото е възможно, да избягват планирането на корпоративни действия с ключови дати в определения преходен период. За събитията, които не могат да бъдат избегнати, се прилагат специалните правила за прехода към новата последователност на датите, включително за Ex Date и датата за определяне на правоимащите.

При ЦД АД **ключовите дати се определят и предоставят от емитента**. ЦД АД не ги изчислява самостоятелно. Информацията се получава от емитента през платформата за регистрация на корпоративни действия, обработва се от системата на ЦД АД и се преобразува в съответните ISO 20022 съобщения, чрез които членовете се информират за корпоративните действия.

Съществуващата система позволява **Ex Date и датата за определяне на правоимащите да бъдат на една и съща дата**, поради което прилагането на KD1 не изисква самостоятелна техническа промяна по отношение на тази комбинация от дати. Системата позволява и задаването на датата на плащане в съответствие с предоставената от емитента информация.

При mandatory reorganisations и elective events съответните ключови дати също се предоставят от емитента, като ЦД АД не определя самостоятелно отношенията между тях.

Обработката на получените данни е полуавтоматизирана. Системата извършва проверки на подадената информация, като при установено несъответствие емитентът се информира по оперативен рег. След успешната обработка ключовите дати автоматично се включват в съответните корпоративни действия съобщения до членовете на ЦД АД.

Следователно основното въздействие на CE-01 върху ЦД АД не е свързано с поемане на функцията по определяне на ключовите дати, а с **осигуряване на правилното им приемане, валидиране, обработване и комуникиране в съответствие с хармонизирания T+1 модел**.

В Пътната карта на ЦД АД CE-01 е със статус „**В процес**“.

2.21.2. Необходими действия и засегнати страни

Основната отговорност за определянето на ключовите дати остава при **емитентите**, които следва да ги съобразят с приложимите правила KD1–KD7 и с хармонизирания европейски модел за T+1.

В подготовката за прехода емитентите следва да се запознаят с необходимата информация относно приложимите T+1 правила за ключовите дати, включително специалните условия за преходния период около 11 октомври 2027 г., с цел своевременното им отчитане при планирането и подаването на информация за корпоративни действия .

ЦД АД ще анализира и необходимостта от промени в съществуващата координация между емитентите и БФБ по отношение на ключовите дати, така че информацията, постъпваща при различните участници в процеса, да бъде последователна и съобразена с T+1.

Членовете и останалите посредници следва да осигурят готовност за получаване и своевременно обработване на информацията за корпоративни действия при новата последователност на ключовите дати и съкратените срокове.

2.21.3. Системни, оперативни и нормативни промени

ЦД АД извършва преглед на съществуващите системни проверки, оперативни процедури и относимите разпоредби на Правилника с оглед съответствието им с правилата KD1–KD7 и преходния режим към T+1.

Предварителният анализ показва, че съществуващата система позволява обработването на Ex Date и датата за определяне на правоимащите на една и съща дата и не изисква специална системна конфигурация за прилагането на преходните дати около 11 октомври 2027 г.

Анализира се необходимостта от адаптиране или допълване на съществуващите валидации, така че установяването на несъответствия между подадените от емитента ключови дати и приложимия T+1 модел да бъде максимално ефективно.

Необходимостта от конкретни изменения в Правилника, оперативните процедури или системните параметри ще бъде определена след приключване на този анализ и координацията с участниците.

Свързано тестване

Тестването на промените по СЕ-01 ще бъде организирано **в координация с емитентите**, предвид определящата им роля при задаването на ключовите дати.

Тестовият обхват следва да покрива приложимите видове корпоративни действия и да потвърди правилното приемане, валидиране, обработване и предаване на ключовите дати от ЦД АД при T+1, включително обработването им в ISO 20022 съобщенията към членовете.

Специално внимание ще бъде отделено на приложимите сценарии за преходния период около 11 октомври 2027 г.

Конкретните тестови сценарии, участници, очаквани резултати и времеви периоди ще бъдат определени съвместно със засегнатите емитенти и ще бъдат включени в общия план за тестване в отделен документ „**План за тестване и оценка на готовността за T+1**“.

2.22 CE-02 – Автоматизация на Защитата на купувача (Buyer Protection)

2.22.1. Изискване и практическо приложение

Защитата на купувача е механизъм за защита на купувача при незавършен сетълмент на транзакция с финансови инструменти, които са предмет на elective corporate action. Целта е купувачът, който е придобил право на участие в корпоративно действие, но все още не е получил финансовите инструменти, да може да заяви предпочитаната опция по корпоративно действие (corporate action option) и да получи съответния резултат. AMI-SeCo определя като „купувач“ получаващата страна по инструкцията за сетълмент, като понятието обхваща не само стандартна покупко-продажба, но и други транзакции, включително заемане на ценни книжа и сделки с обезпечение (collateral transactions).

В условията на T+1 Защита на купувача трябва да се изпълнява в значително по-кратка времева рамка. Съгласно AMI-SeCo Buyer Protection Deadline (BPD) следва да бъде най-малко един сетълмент цикъл след Guaranteed Participation Date (GPD) и не по-късно от 11:00 ч. на Market Deadline date.

AMI-SeCo определя и условията за допустимост на Защита на купувача. Инструкцията за Защита на купувача може да бъде подадена само за мачната базова транзакция (matched underlying transaction), отнасяща се до финансови инструменти, предмет на elective corporate action. Когато датата на сделката (Trade Date) е на или преди GPD, ISD е не по-късно от BPD и инструкцията за Защита на купувача е получена в срок, тя е обвързваща и се приема без да се изисква мачване на самата инструкцията за Защита на купувача.

Действащият модел на ЦД АД към момента е ръчна функционалност за защита на купувача (Manual Buyer Protection) и е подробно уреден в чл. 108 от Правилника за дейността на ЦД АД.

При корпоративни действия с възможност за избор купувачът изпраща директно към продавача инструкция относно начина на упражняване на правата върху финансовите инструменти. Инструкцията трябва да съответства на броя или номинала на финансовите инструменти по транзакцията с отложен сетълмент.

Когато транзакцията остане неприключила в определения срок, купувачът и продавачът отменят инструкциите, след което страните подават нови инструкции в съответствие с избора на купувача. За транзакции в T2S новите инструкции се изпращат незабавно след изпращането на инструкции за отмяна.

Ако базовата транзакция приключи със сетълмент преди определения срок, инструкцията за Защита на купувача се счита за невалидна. Купувачът може да промени инструкцията в рамките на определения срок, като промяната може да се отнася само до избраната опция по корпоративното действие. Когато купувачът не подаде инструкцията за Защита на купувача, продавачът заявява към емитента default option. Всички активи и/или права в резултат от процедурата следва да бъдат прехвърлени на купувача на датата на плащане на базовото корпоративно действие.

Основната разлика между действащия модел на ЦД АД и целевия автоматизиран AMI-SeCo модел е не в предназначението на Защитата на купувача, а в начина на неговото изпълнение:

при действащия модел на ЦД АД Защитата на купувача се урежда двустранно между купувача и продавача чрез отмяна и подаване на нови инструкции (cancel and re-instruct);

при целевия AMI-SeCo automated model инструкцията за Защитата на купувача се обработва от ЦД ЦК чрез стандартизирани ISO 20022 съобщения, базовата транзакция се поставя на CSD Hold и ЦД ЦК извършва последващата трансформация (transformation).

ЦД АД ще продължи да прилага ръчна функционалност за защита на купувача, докато в рамките на AMI-SeCo пазарите не бъде прието общо координирано решение за преминаване към автоматизирана Защита на купувача. При приемане на такова общоевропейско решение ЦД АД ще се присъедини към хармонизираното внедряване на автоматизирания модел.

В Пътната карта на ЦД АД CE-02 е със статус „В процес“.

2.22.2. Необходими действия и засегнати страни

В рамките на подготовката за T+1 ЦД АД ще продължи да поддържа действащия ръчна функционалност за защита на купувача, като ще осигури неговата оперативна съвместимост със съкратената T+1 времева рамка.

Купувачът ще продължи да носи отговорност за своевременното идентифициране на транзакциите, по които желае да упражни Защита на купувача, и за изпращането на инструкцията за Защита на купувача към продавача. Купувачът и продавачът и, когато е приложимо, техните посредници следва да осигурят своевременния обмен на информация и подаването на необходимите инструкции за отмяна и корекции (cancellation и replacement).

Емитентите следва да предоставят своевременно и коректно ключовите дати и параметри на корпоративните действия. Това е особено важно за определянето на GPD, BPD и Market Deadline и за правилното идентифициране на транзакциите, за които Защита на купувача може да бъде приложена.

ЦД АД ще извърши преглед на действащия процес за ръчна функционалност за защита на купувача и на чл. 108 от Правилника спрямо времевите изисквания за T+1, тъй като настоящите разпоредби използват срокове, свързани с работния ден преди датата за определяне на правоимащите, включително конкретен cut-off 17:30 за T2S, докато AMI-SeCo T+1 моделът определя BPD спрямо GPD и Market Deadline.

Паралелно ЦД АД ще следи и участва в координацията на AMI-SeCo пазарите относно бъдещото преминаване към автоматизирана Защита на купувача. При приемане на общо решение ще бъде определен конкретният план за внедряване и необходимите технически, оперативни и нормативни промени.

2.22.3. Системни, оперативни и нормативни промени

За запазването на ръчната функционалност за защита на купувача в настоящия етап не се предвижда самостоятелно въвеждане от ЦД АД на пълния автоматизиран AMI-SeCo Buyer Protection workflow.

Това не засяга съществуващия системен Hold на ЦД АД, използван за предотвратяване на сетълмент на мачнати инструкции преди предвидената дата на сетълмент (ISD), който има различно предназначение от CSD Hold по BP13 на AMI-SeCo.

Независимо от запазването на ръчната функционалност за защита на купувача, за T+1 ще бъде извършен преглед и при необходимост адаптиране на чл. 108 от Правилника, както и на свързаните инструкции и оперативни процедури. Особено внимание ще бъде отделено на сроковете за подаване и изменение на инструкциите за Защита на купувача, процеса по отмяна и подаване на нови инструкции и съответствието им с целевите отношения между GPD, BPD и Market Deadline при T+1. Действащият чл. 108 предвижда например T2S cut-off от 17:30 в деня преди датата за определяне на правоимащите за определени действия, докато AMI-SeCo определя BPD не по-късно от 11:00 ч. на Market Deadline date.

При бъдещо общо решение на AMI-SeCo пазарите за преминаване към автоматизирана Защита на купувача ЦД АД ще анализира и внедри приложимите компоненти на хармонизирания модел, включително ISO 20022 сеев.060–065, автоматизирани валидиращи проверки (validation checks), CSD Hold, управление на цикъла (lifecycle management) и автоматична transformation, съобразно договорения европейски график и технически модел.

Свързано тестване

При запазване на ръчната функционалност за защита на купувача тестването за T+1 ще бъде насочено преди всичко към работоспособността на действащия двустранен процес в съкратените срокове и ще бъде координирано между емитентите, членовете на ЦД АД и ЦД АД.

Основният сценарий ще обхваща:

eligible matched underlying transaction → BP instruction от купувача към продавача → pending transaction → bilateral cancellation → подаване на replacement instructions съобразно избраната corporate action option → settlement на protected entitlement.

Ще бъдат включени и сценарии за базова транзакция, която приключва преди приложимия краен срок за прилагане на Защитата на купувача (BP dedline); изменение на избраната опция по корпоративно действие; липса на инструкция за защита на купувача и прилагане на default option; както и T2S сценарий с отмяна (cancellation) и незабавно подаване на нови инструкции (re-instruction).

Отделно ще бъдат тествани приложимите автоматизирани процеси по трансформация, които ЦД АД вече поддържа. Съгласно чл. 107 ЦД АД автоматично отменя установените неприключили транзакции и при необходимост изпраща инструкции за отмяна

(cancellation instructions) към T2S, а участниците подават новите инструкции с променените параметри.

Тестването на автоматизираната Защита на купувача няма да бъде включвано като самостоятелно задължение на ЦД АД преди приемането на общо решение на AMI-SeCo пазарите за неговото въвеждане. След такова решение тестовият обхват ще бъде разширен с end-to-end сценарии за ISO 20022 BP messaging, validation, CSD Hold, cancellation/amendment и автоматична transformation.

Подробните тестови сценарии, участници, срокове и очаквани резултати ще бъдат разработени в отделен документ „План за тестване и оценка на готовността за T+1“.

2.23 CE-03 – Автоматизиране на обработката на Пазарни претенции (Market Claims)

2.23.1. Изискване и практическо приложение

Пазарната претенция представлява процес за преразпределяне на постъпленията от корпоративно действие по разпределение към страната по базовата сделка, която има право да ги получи. AMI-SeCo предвижда стандартна Пазарна претенция – продавач → купувач, както и обратна Пазарна претенция (Reverse Market Claim)– купувач → продавач.

При T+1 ЦД АД следва автоматично да идентифицира и, когато е приложимо, да създава Market Claims в края на деня за определяне на правоимащите (Record Date) и най-малко веднъж на час през следващите 10 работни дни. Ех/сит индикатори не се използват при определяне на допустимост (eligibility), а при наличие на NOMC и в двете инструкции за сетълмент Market Claim не се създава.

Инструкциите за пазарни претенции (Market Claims) подлежат на съпоставяне (matching) и следва да съдържат идентификатора CLAI, референция към основната инструкция за сетълмент (underlying settlement instruction) и референция към съответното корпоративно действие (corporate action event reference).

AMI-SeCo предвижда също прилагане на функционалностите за задържане и освобождаване и частичен сетълмент при пазарни претенции, свързани с ценни книжа, когато са изпълнени съответните условия, както и сторниране (reversal) при сторниране на основното корпоративно действие (underlying corporate action) и обмен на съобщения по ISO 20022 чрез seev.050–seev.053. Пазарната претенция, създадени в края на RD, се насочват към нощния сетълмент, а възникналите впоследствие – към RTS.

ЦД АД вече поддържа автоматизирана обработка на Пазарните претенции, уредена основно в чл. 106 от Правилника. Ситуацията на Пазарна претенция се установява автоматично в края на RD, след което проверката продължава през следващите 10 работни дни във всеки от 14-те сетълмент цикъла.

При парични постъпления Пазарната претенция се отчита при разпределението на паричните средства, а при постъпленията под формата на ценни книжа (securities proceeds) ЦД АД генерира служебна транзакция за прехвърляне на финансовите

инструменти. Правилникът урежда и обработката на гроби (fractions) и парични компенсации (cash compensation) чрез PFOD. При частично приключила базова транзакция чл. 106, ал. 13 предвижда Пазарната претенция да се отнася само до неизпълнената част.

В Пътната карта на ЦД АД СЕ-03 е със статус „В процес“.

2.23.2. Необходими действия и засегнати страни

ЦД АД ще продължи да поддържа съществуващия автоматизиран процес на Пазарна претенция и ще го приведе в съответствие с приложимите AMI-SeCo стандарти за T+1.

ЦД АД ще осигури необходимите системни и оперативни адаптации и координацията им с развитието на нощния сетълмент, Загържане/Освобождаване и частичен сетълмент.

Участниците следва да осигурят готовност на системите и процесите си за новата ISO 20022 комуникация и приложимите промени в обработката на Пазарните претенции.

2.23.3. Системни, оперативни и нормативни промени

Промените ще бъдат насочени към надграждане на съществуващата автоматизирана функционалност, като ще включват:

- CLAI и необходимите референции към базова сетълмент инструкция и корпоративно действие;
- ISO 20022 seev.050–seev.053;
- Обратна Пазарна претенция (Reverse Market Claim);
- автоматизиран сторниране (reversal) на Market Claim при сторниране на базово корпоративно действие.

Загържане/Освобождаване, частичен сетълмент и нощния сетълмент ще бъдат реализирани в съответствие с целевите модели съответно по ST-03.5, ST-03.1 и ST-02.1.

След определяне на окончателния технически модел ще бъдат презгледани чл. 105–106 от Правилника, приложимите инструкции и техническата документация с оглед съответствието им с приложимите правила и процедури на T2S и целевия модел за T+1 като при необходимост ще бъдат актуализирани.

Свързано тестване

СЕ-03 ще бъде включена в end-to-end тестването на корпоративни действия и процесите по сетълмент:

underlying transaction → RD → automatic eligibility detection → Market Claim creation → matching → ISO notification/status → settlement → final status.

Ще бъдат обхванати и приложимите сценарии за 10-дневния идентификационен период (identification period), NOMC, Обратна Пазарна претенция (Reverse Market Claim), парични постъпления и постъпления в ценни книжа, cancellation/reversal и Взаимодействието с Загържане/Освобождаване, частичен сетълмент и нощния сетълмент.

Подробните сценарии, участници и очаквани резултати ще бъдат разработени в отделен документ „План за тестване и оценка на готовността за T+1“.

2.24 SF-01 – Оптимизация на сетълмента на сделки за финансиране с ценни книжа (SFT)

2.24.1. Изискване и практическо приложение

Преминването към T+1 съкращава времето за осигуряване на ценни книжа и ликвидност за сетълмент и се очаква да увеличи значението на сделките за финансиране с ценни книжа (**Securities Financing Transactions – SFT**), включително репо, обратно репо, buy-sell back/sell-buy back и транзакциите, свързани със заемане на ценни книжа. Особено значение имат SFT със сетълмент в деня на сключване (**T+0**), които подпомагат своевременното осигуряване на необходимите ценни книжа и ликвидност за изпълнение на задълженията по основните транзакции в условията на T+1.

Препоръка SF-01 е насочена към анализ и оптимизиране на сетълмента на SFT, така че увеличеното използване на T+0 да не води до концентрация на инструкции, неефективно използване на ценни книжа и ликвидност или повишен риск от незавършен сетълмент. Първоначалният европейски подход разглежда възможността за допълнителен дневен сетълмент цикъл, докато последващата работа на EU T+1 Industry Committee развива хармонизиран **Gating Event** модел, който позволява използване на съществуващите сетълмент и механизми за оптимизация, без непременно да се въвежда отделен нов settlement batch.

Gating Event представлява организиран механизъм за включване на определени инструкции в общ процес на оптимизация на сетълмента в рамките на деня. Целта е да се подпомогне ефективното използване на наличните ценни книжа и парична ликвидност и да се ограничат взаимозависимостите между SFT и останалите транзакции, които могат да доведат до забавяне на сетълмента. Приложимостта на модела следва да се разглежда във връзка със съществуващите и планираните функционалности за сетълмент оптимизация, включително Задържане/Освобождаване, частичен сетълмент, securities lending/auto-borrowing, автоматизирано обезпечаване и приложимите T2S оптимизационни механизми.

ЦД АД поддържа сетълмент на различните видове репо/SFT транзакции, включително репо/обратно репо, buy-sell back/sell-buy back и заемане на ценни книжа. Те не се обработват в специално предназначен SFT цикъл, а участват в **същите 14 стандартни сетълмент цикъла**, приложими и за останалите инструкции за сетълмент.

ЦД АД поддържа **T+0/same-day settlement за DFP транзакции**, както и DvP сетълмент с възможен цикъл **от T до T+2**.

ЦД АД има изграден и работещ механизъм за разпознаване на дневни (intraday) сделки, свързани със сетълмента на други транзакции.

Анализът на репо/SFT активността за представителен 12-месечен период показва **3 711 транзакции**, от които **3 114, или приблизително 84%, са с T+0 сетълмент**. По обем T+0

транзакциите представляват **2 132 762 740 акции от общо 2 247 089 158 акции**, или приблизително **95% от общия обем** за периода.

В рамките на T+0 транзакциите **2 802 са DFP, а 312 – DvP**. Следователно преобладаващата част от T+0 активността не включва движение на парични средства. Високият дял на T+0 сетълмента поради това не следва самостоятелно да се разглежда като показател за еквивалентно висока потребност от парична ликвидност, въпреки че при DvP SFT остава зависимостта от наличната ликвидност на участниците.

Данните показват и **дневна концентрация на SFT/репо активността**, като най-висока активност се наблюдава около 12:00 ч., последвана от значителни обеми в следващите сетълмент цикли.

Тези характеристики потвърждават практическата релевантност на SF-01 за ЦД АД и необходимостта от оптимизация на SFT сетълмента за T+1. Същевременно съществуващият модел с 14 сетълмент цикъла и възможността за използване на приложимите функционалности на ЦД АД и T2S **не обосновават необходимост от въвеждане на отделен допълнителен дневен сетълмент цикъл само за SFT**.

В Пътната карта на ЦД АД SF-01 е със статус „**Изпълнено / изисква оптимизация за T+1**“.

2.24.2. Необходими действия и засегнати страни

В рамките на подготовката за T+1 ЦД АД ще анализира прилагането на хармонизирания европейски **Gating Event модел** спрямо съществуващата организация на SFT сетълмента и взаимодействието му с T2S.

Анализът ще отчете установените обеми и дневно разпределение на SFT/репо транзакциите, високия дял на T+0 сетълмента, съотношението между DFP и DvP транзакциите и зависимостта на DvP сетълмента от наличната парична ликвидност.

Ще бъде оценено оптималното използване на съществуващите и планираните функционалности, които могат да подпомогнат SFT ефективността на сетълмента, включително Загържане/Освобождаване, частичен сетълмент, заемане на ценни книжа/auto-borrowing, приложимите механизми за автоматизирано обезпечаване и T2S сетълмент оптимизация.

Участниците следва да осигурят оперативна готовност за прилагането на договорения Gating Event модел, доколкото той е приложен към техните инструкции, и за своевременно осигуряване на необходимите ценни книжа и парична ликвидност при SFT със сетълмент T+0.

2.24.3. Системни, оперативни и нормативни промени

На базата на извършения анализ **не се идентифицира необходимост от въвеждане на отделен допълнителен сетълмент цикъл, предназначен специално за SFT**, като отправна точка за T+1 остава използването и оптимизирането на съществуващите 14 сетълмент цикъла.

ЦД АД ще анализира техническите и оперативните изисквания за прилагане на европейския Gating Event модел, включително необходимостта от разпознаване и обработване на съответния **GATE identifier**, взаимодействието със сетълмент циклите и приложимите T2S оптимизационни функционалности.

В рамките на подготовката за прилагане ще бъде извършен преглед и оценка на необходимостта от промени в системните настройки, съобщенията, оперативния график, Правилника, приложимите инструкции и техническата документация на ЦД АД.

Свързано тестване

Прилагането на SF-01 ще бъде включено в общото end-to-end тестване за T+1, като конкретният тестов обхват ще бъде определен след уточняване на целевия модел за Gating Event в ЦД АД.

Тестването следва да обхване сценарий **SFT/репо инструкция → валидиране/мачване → приложима Gating Event/сетълмен оптимизационна логика → предаване към T2S → сетълмент → status/reporting**.

Следва да бъдат включени както DFP, така и DvP сценарии, включително случаи с недостатъчни ценни книжа и, при DvP, недостатъчна парична ликвидност, както и взаимодействието с приложимите Загържане/Освобождаване, частичен сетълмент и други сетълмент оптимизационни функционалности.

При определянето на тестовите часови прозорци ще бъде отчетено и установеното реално дневно разпределение на SFT/репо транзакциите в ЦД АД. Подробните сценарии, участници и очаквани резултати ще бъдат разработени в отделен документ **„План за тестване и оценка на готовността за T+1“**.

3. Тестване и оценка на готовността за T+1

3.1. Цел и обхват на тестването

Тестването е съществен елемент от подготовката за преминаване към T+1 и има за цел да потвърди готовността на системите, оперативните процеси и взаимодействието между ЦД АД и засегнатите участници за работа в условията на съкратения сетълмент цикъл.

Съгласно **EU/UK/CH T+1 Testing Plan**, готовността за T+1 не се ограничава единствено до провеждането на тестове. Необходимо е участниците да оценят и оптимизират своите процеси и инструменти, да използват наличните функционалности за повишаване на ефективността на сетълмента и да отчитат зависимостите по цялата верига на сетълмента. Планът поставя акцент върху ранното започване на подготовката и тестването и предвижда координиран подход между пазарните участници, пазарните инфраструктури и доставчиците на услуги за тестване.

За ЦД АД обхватът на тестването ще бъде определен въз основа на промените, идентифицирани при изпълнението на препоръките в Раздел 2. Приоритетно ще бъдат обхванати функционалностите и процесите, за които се предвиждат системни или оперативни адаптации, както и случаите, при които успешното изпълнение на даден процес зависи от взаимодействието между ЦД АД, неговите участници и други пазарни инфраструктури.

В тестовия обхват ще бъдат включени и функционалностите и процесите, необходими за изпълнение на приложимите нови регулаторни изисквания, установени с измененията на Делегиран регламент (ЕС) 2018/1229, включително избраният модел за улесняване на достъпа на участниците до функционалност за автоматизирано обезпечаване, след определянето на неговата приложимост и техническа реализация.

Наред с тестването на отделните функционалности ще бъдат обхванати и приложимите **end-to-end процеси**, с цел да бъде потвърдено правилното функциониране на цялата последователност на обработка – от подаването и обработването на инструкцията за сетълмент до нейното окончателно изпълнение, включително свързаните процеси и обмяна на информация между засегнатите страни.

3.2. Организация и периоди за провеждане на тестването

EU/UK/CH T+1 Testing Plan определя обща рамка за подготовка и тестване за T+1, в която са разграничени „син период“ (**Blue Period**), **пет общопазарни прозореца за тестване (market-wide testing windows)** и „зелен период“ (**Green Period**).

В рамките на „синия период“ могат да бъдат тествани промените във вътрешните оперативни процеси и технологии, използването на съществуващи функционалности на пазарните инфраструктури, както и нови или подобрени функционалности, когато съответните тестови среди станат достъпни. Планът насърчава пазарните участници да използват наличните тестови среди и, когато е възможно, да не отлагат тестването до 2027 г. Периодът на индустриално тестване е определен до **1 октомври 2027 г.**

През 2027 г. са предвидени **пет общопазарни прозореца за тестване**, в рамките на които доставчиците на тестове следва да бъдат налични едновременно, за да се създаде възможност за тестване на множество пазари и/или по цялата верига на транзакциите. Европейският план поставя акцент върху използването на тези прозорци за тестване на способността за изпълнение на пълния жизнен цикъл на транзакциите в съкратените срокове на T+1.

„**Зеленият период**“ е свързан с подготовката и възможността за тестване на **новия оперативен ген на ЕС**, включително новото **Settlement Optimisation Gating Event**. Тестовите среди за съответните промени следва да бъдат предоставяни от пазарните инфраструктури, когато станат достъпни, и когато е възможно – в рамките на „зеления период“.

Трите елемента формират общата времева рамка, в която различните видове подготовка и тестване могат да се извършват в зависимост от готовността на съответните системи, функционалности и тестови среди.

Тестването на ЦД АД ще бъде организирано в съответствие с тази европейска рамка, Пътната карта на ЦД АД и готовността на приложимите системи и функционалности. В зависимост от характера на съответната промяна то ще обхваща собствените системи и процеси на ЦД АД, взаимодействието с участниците, както и взаимодействието с T2S и други свързани инфраструктури, когато това е приложимо.

Участието на членовете на ЦД АД и на други засегнати страни ще се определя според конкретния тестов сценарий и ролята им в съответния процес. При установени несъответствия ще бъдат предприемани необходимите коригиращи действия и при необходимост ще бъде извършвано повторно тестване.

Конкретното разпределение на тестовете по периоди и прозорци, приложимите тестови сценарии, участниците, зависимостите и очакваните резултати ще бъдат определени в **Плана за тестване и оценка на готовността за T+1**.

3.3. Оценка на готовността

Резултатите от тестването ще бъдат използвани за оценка на готовността на ЦД АД и засегнатите участници за преминаване към T+1.

Оценката ще отчита успешното изпълнение на приложимите тестови сценарии, установените несъответствия и тяхното отстраняване, както и наличието на нерешени въпроси или зависимости, които биха могли да окажат влияние върху работата в условията на T+1.

Оценката на готовността няма да се ограничава единствено до резултатите от тестовете, а ще отчита и способността на системите и оперативните процеси да функционират ефективно в съкратените срокове. Това съответства на принципа на европейския Тестов план, че готовността за T+1 се простира отвъд самото тестване и изисква своевременно подобряване на процесите и инструментите преди преминаването.

При необходимост ще бъдат определяни допълнителни коригиращи действия и повторни тестове. Целта е преди датата на преминаване да бъде потвърдена готовността на системите, процесите и взаимодействието между засегнатите страни за работа при съкратения сетълмент цикъл.

Резултатите от оценката на готовността ще бъдат използвани при подготовката на окончателната организация за преминаване към T+1.

4. Преминаване към T+1

4.1. Дата и организация на преминаването

Преминаването към стандартен цикъл на сетълмент T+1 в Европейския съюз е предвидено за **11 октомври 2027 г.** Общият европейски план за тестване и готовност е разработен в подготовка за координираното преминаване на ЕС, Обединеното кралство и Швейцария към T+1 на тази дата.

Подготовката на ЦД АД за преминаването ще бъде извършена координирано с европейската и националната подготовка за T+1 и ще обхване приключването на идентифицираните системни, оперативни и нормативни промени, провеждането на необходимото тестване и потвърждаването на готовността преди датата на преминаване.

Преди преминаването ЦД АД ще извърши финален преглед на изпълнението на приложимите препоръки и на готовността на засегнатите системи и процеси. Ще бъде отчетено и изпълнението на необходимите зависимости, включително готовността на участниците и взаимодействието със свързаните инфраструктури, когато това е приложимо.

Планираните промени в Правилника, Инструкциите, оперативните графици и техническата документация на ЦД АД ще бъдат въведени в срок, позволяващ на участниците да се запознаят с приложимите изисквания и да адаптират собствените си процеси преди преминаването.

ЦД АД ще поддържа необходимата комуникация с участниците относно приложимите промени, ключовите срокове и организацията на преминаването към T+1.

4.2. Наблюдение след преминаването

След преминаването към T+1 ЦД АД ще осъществява засилено наблюдение на функционирането на засегнатите системи и процеси с цел своевременно идентифициране на оперативни затруднения или отклонения, свързани с прилагането на новия сетълмент цикъл.

Наблюдението ще бъде насочено към ключовите етапи на обработката и сетълмента, включително своевременното подаване и съпоставяне на инструкциите, ефективността на сетълмента, обработването на неизпълнените инструкции и функционирането на новите или адаптирани функционалности.

Особено внимание ще бъде отделено на процесите, при които съкращеният сетълмент цикъл създава по-тесни времеви зависимости между участниците, ЦД АД и свързаните инфраструктури.

Когато бъдат установени проблеми или отклонения, ЦД АД ще анализира причините и ще предприема необходимите оперативни, системни или процедурни коригиращи действия в рамките на своята компетентност. При наличие на зависимости от участници или други

инфраструктури действията ще бъдат координирани със съответните засегнати страни.

Резултатите от наблюдението след преминаването ще бъдат използвани за оценка на устойчивостта на въведения T+1 модел и при необходимост за последващо оптимизиране на процесите.

5. Използвани и референтни документи

Настоящият Наръчник е разработен въз основа на приложимата европейска рамка за подготовка за преминаване към T+1, документите и препоръките на европейските органи и пазарни инициативи, приложимата документация на T2S, както и вътрешната нормативна и техническа документация на Централен депозитар АД.

При разработването на Наръчника са използвани следните основни документи:

Европейска рамка за прехода към T+1

1. **EU T+1 Industry Committee – High-Level Roadmap to T+1 Securities Settlement in the EU** – основна пътна карта за подготовката и координираното преминаване към T+1.
2. **EU T+1 Securities Settlement Handbook** – практически насоки и препоръки за подготовката на пазарните участници и инфраструктури за съкращения сетълмент цикъл.
3. **European Union (EU), United Kingdom (UK) and Switzerland (CH) T+1 Testing Plan** – рамка за организацията и координацията на тестването, включително Blue Period, market-wide testing windows и Green Period.
4. **EU T+1 Checklists** – контролни списъци за подпомагане на оценката и проследяването на готовността за T+1.
5. **Gating Event – FAQs & Best Practice** – насоки и добри практики, свързани с промените в оперативния ген и приложимите gating events.

Corporate actions и пазарна хармонизация

6. **AMI-SeCo – T+1 Corporate Events Harmonised Implementation Guide** – хармонизирани насоки за адаптиране на процесите по корпоративни действия към T+1, включително Market Claims, Transformations и Buyer Protection.
7. Приложими документи, стандарти и насоки на **AMI-SeCo** и **Securities Group**, свързани с хармонизацията на сетълмента и corporate actions.

T2S и сетълмент

8. **T2S User Detailed Functional Specifications (UDFS)** – приложимата версия и последващите ѝ актуализации.

9. **T2S User Requirements Document (URD)** и други приложими **T2S Scope Defining Documents**, технически спецификации и документи, свързани с функционалностите и оперативния ден на T2S.
10. Приложимите документи и стандарти на **Securities Market Practice Group (SMPG)**, включително относно използването на PSET и идентификаторите в инструкциите за сетълмент.

Регулаторни и други европейски документи

11. European Commission – C(2026)4640 final, Commission Delegated Regulation (EU) .../... of 6 July 2026 amending the regulatory technical standards laid down in Commission Delegated Regulation (EU) 2018/1229 with regard to regulatory technical standards on settlement discipline.
12. Приложимите документи, становища и насоки на **European Securities and Markets Authority (ESMA)**, свързани с преминаването към T+1.
13. Приложимите документи и материали, публикувани в рамките на европейската и националната подготовка за преминаване към T+1.

Документи на Централен депозитар АД

14. **Правилник за дейността на Централен депозитар АД**, в приложимата му редакция.
15. Приложимите оперативни **инструкции, процедури и техническа документация на Централен депозитар АД**, свързани със сетълмента, корпоративните действия и останалите процеси, засегнати от преминаването към T+1.
16. **Пътна карта на Централен депозитар АД за подготовка за преминаване към T+1.**